

Pedagógiai Program

Berzence

Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha

7516 Berzence, Kavulák u. 10

"Tevékenységek központú óvodai nevelési program"

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ÓVODA

Az óvoda neve, címe: Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha

7516 Berzence, Kavulák u. 10.

OM azonosító: 033933

Telefon: 0682/ 546-071

E-mail: berzenceovoda@gmail.com

Az óvoda fenntartója: Berzence Nagyközség Önkormányzata

BERZENCE

2024.

Intézmény OM azonosítója: 033933	Készítette: Igazgató
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások	
Elfogadta a nevelőtestületi közösség Nevelőtestületi közösség nevében	
Jóváhagyta: A fenntartó képviselőjében Ph.	
Hatályos: 2024.03.01.	
A dokumentum jellege: Nyilvános	

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról - 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

- Nevelőtestületi határozatok

Törvények

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

Kormányrendeletek

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2016/679. számú rendelet - Európai parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR- törvény
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény végrehajtásáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiaiszakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelete a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük

feltételeiről

- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Egyezmény

- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF

A pedagógiai program tartalmát befolyásoló további dokumentumok:

- Az intézmény Alapító okirata

Tartalom

1. Bevezető

1.1. Intézményi minőségpolitika - Az intézmény jövőképe

1.2. Küldetésnyilatkozat

1.3. Minőségpolitikai nyilatkozat

2. Az óvoda bemutatása

2.1. Gyermekkép

2.2. Óvodakép

2.3. Óvodapedagóguskép

2.4. Dajkakép

2.5. Az intézményünk alapelvei

2.6. A gyermekek személyiségfejlesztésének általános céljai

3. Az Óvodai Nevelés Feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

3.1. Az egészséges életmód alakítása

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Személyi feltételek

4.2. Tárgyi feltételek

4.3. Napirend

4.4. Hetirend

4.5. Az óvoda kapcsolatai

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai

5.1. Játék

5.2. Verselés, mesélés

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

5.5. Mozgás

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

5.7. Munka jellegű tevékenység

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

6. Ünnepek, jeles napok, rendezvények

7. Sajátos feladatok az óvodában

Gyermekvédelem az óvodában

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Tankötelezettséget halasztók felzárkóztatása

8. Tervezési feladatok

8.1. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatosan

8.1.1. Csoportnapló

8.1.2. Felvételi és mulasztási napló

9. Mérés, értékelés, ellenőrzés rendszere

10. Érvényességi rendelkezések

11. Legitimációs záradék

1. Bevezető

A Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha intézményének óvodai Pedagógiai Programja „Az óvodai nevelés országos alapprogramjára” épül, szem előtt tartva a 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről irányelveit, valamint figyelembe véve a helyi sajátosságokat, igényeket.

Fontosnak éreztük, hogy intézményünk önállóan dolgozza ki nevelési programját, mert az általános célok és feladatok mellett meg kívánjuk őrizni hagyományainkat, eredményeinket, és megtartani azt a sokszínűséget, amely jellemzi óvodáinkat.

Gazdasági, társadalmi válság által erősen érintett térségben élünk. Sok családnak okoz gondot a mindennapi megélhetés, a létbizonytalanság. A jövő nemzedékéért érzett felelősség körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevőktől: fenntartótól, pedagógusoktól és szülőktől egyaránt. Ezért törekszünk a még jobb együttműködés kialakítására. Az eredményes munka szolgálatába kívánjuk állítani az egyéni bánásmód különböző formáit, úgy a tehetséges, mint a felzárkóztatást igénylő gyermekeknél. Célunk, hogy minden gyermek a neki megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön. Célunk megvalósítása érdekében igen nagy súlyt helyezünk a családokkal kialakított együttműködésre, valamint kiemelt feladatnak tekintjük a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek életesélyeinek javítását.

Ebben a szakmai dokumentumban nevelőtestületünk arra törekedett, hogy megfogalmazza az időszerű pedagógiai elképzeléseit:

azt a formát, amelyben az intézmény működése során teljesíteni kívánja az Óvodai nevelés országos alapprogramját,

azokat a nevelési feladatokat, amellyel segíti a gyermekek fejlődését, közösségi életre való felkészülését, a szociális hátrányok leküzdését, a fogyatékosságból eredő hátrányok csökkentését, mindazokat az elvárásokat, amellyel szemben a helyi fenntartó a lakosok felé kötelezettséget vállalt a 2,5-7-8 éves gyermekek óvodai nevelését illetően.

Nevelőmunkánk akkor eredményes, ha a gyermekek személyiségét megismerjük, elfogadjuk, érzelmi

biztonságot teremtünk számukra. Egyéniségüket tiszteletben tartva törekszünk arra, hogy az új ismeretek befogadására nyitottak és felkészültek legyenek.

Olyan szeretetteljes légkör kialakítása, amely a gyerekek érdekeit, egyéni igényeit tarja szem előtt, jó közérzetet biztosít.

Fontosnak tartjuk a gyermeki személyiség tiszteletét, elfogadását, megismerését és a róluk való gondoskodást. Az egyéni bánásmód és a differenciálás minden gyermeknek jár.

Sikerorientált, kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájuk megoldásában aktívan közreműködő, sajátos megoldást kereső gyermekek nevelése.

A gyermek fejlettségéből kiinduló, természetes környezetben, játékban öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra, ismeretekre épülő képességfejlesztés.

Törekvés a gyermeki szabadság és az óvodapedagógusok módszertani szabadságának biztosítására.

A sajátos nevelési igényű gyerekeknél fogyatékoságuk mértékéhez igazodó speciális fejlesztés, szocializáció.

Mindenki önmagához mért értékelése, fejlődés elősegítése.

Óvodai Nevelési Programunk, a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program alapján íródott. A gyermek központi tevékenysége a játék. A szorgalmas hétköznapiok után az ünnepekre való játékos készülődés és az ünnepnapok átfűtő bensőséges összetartás élménye a szocializáció melegágya, melyben fontos szerep jut az egymásra való odafigyelésnek, a másság elfogadásának. A szocializációs szempontokból fontos a közös élmény, így hatja át az óvodai élet mindennapjait. Az óvodába érkező gyermekeken keresztül betekintést nyerhetünk a családok életébe.

Olyan intézményt szeretnénk, ahol:

- az egységes pedagógiai szemlélet hatására – a gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg
- családi, biztonságot nyújtó légkörben folyik a nevelés;
- az óvoda légköre, a folyamatos napirend és a játék kiemelt szerepének köszönhetően a

gyermeknek igazi, derűs gyermekkoruk van,

- tisztelik a gyermeki személyiséget, figyelembe veszik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását,
- a gyermekek kíváncsiságára építve gazdag, változatos tevékenységek biztosítják az egyénre szabott fejlesztést,
- elfogadják, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be,
- az óvodapedagógus és az óvodai nevelőmunkát segítő alkalmazott összehangoltan, következetesen és példát mutatva segíti a gyermekek személyiség fejlődését,
- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
- az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben,
- minden gyermek más, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelni, fejleszteni,
- a differenciálás érvényesül a célokban, feladatokban, a munkaformákban, módszerekben, az eszközökben, segítségnyújtásban, az elsajátítás idejében, tempójában.

1. 1. Intézményi minőségpolitika - Az intézmény jövőképe

Óvodánk, mint nevelési intézmény a 3 -7 éves gyermek személyiségének kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Számunkra érték a szeretet, egymás elfogadása, a tudás, a kultúra, az egészség, a gyermek és egymás tisztelete, elfogadása. Mindez magában hordozza az átlagtól eltérő, a másságot toleráló magatartást is. Kulturális érték az anyanyelv. A szép magyar beszéd a mondóka, a népmese, a dalos játék a

magyar népi hagyományok egyedülálló szakmai értékek.

Ehhez kapcsolódnak a kulturális szokások az étkezésben, a tisztálkodásban, a közösségi magatartáshoz kapcsolódó szokásrendszerben. Legfőbb érték társadalmunkban a család. A család joga és kötelessége a gyermek nevelése, melyben mi kiegészítő szerepet vállalunk. Odafigyelünk a szülőkre, a családra, ezért az együttes nevelést megvalósító partnerkapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek érdekei az elsődlegesek. A gyermektevékenykedő lény, tevékenységi vágy jellemzi. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban. Bármilyen mozgás, cselekvés felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. Mindezekből kiindulva épít programunk a kulturális értékekre és a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra és a mozgásra. Az óvodás korú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a mozgásra és fő tevékenységi formájára, a játékra alapozva érjük el értékmegőrző nevelési feladatainkat.

Olyan intézménnyé szeretnénk válni:

- ahol közvetlen kapcsolatokra építve, partnereink igényét kielégítve, a kihívásokhoz rugalmasan alkalmazkodva pedagógiai céljaink megvalósításához folyamatosan jó minőségű nevelő munkát végzünk,
- ahol a szervezeti és szakmai kultúra egymás elfogadásán alapszik,
- ahol széleskörű kapcsolatrendszer épül ki az intézmény saját fejlődése és a gyermekek fejlesztése érdekében,
- ahová a szülők a programokkal kapcsolatos sajátos arculat miatt, célirányosan hozzák gyermekeiket,
- ahol a gyermekek személyisége olyan képességekkel gazdagodik, amelyekkel alkotó tagjává válik csoportjának, családjának és a társadalomnak,
- ahol dolgozóink közösséget formálnak oly módon, hogy egyéniségük feladása nélkül

összetartanak, önmaguk építése mellett kollégáik csiszolásában is részt vesznek és nyitottan fogadják a segítő szándékú kritikát,

- ahol a fenntartó a színvonalas szakmai munkát anyagilag ösztönzi, s erkölcsileg elismeri.

1. 2. Küldetésnyilatkozat

- intézményünk óvodái elsősorban a gyermekek igényeinek kívánnak megfelelni és érdekeiket szolgálni,
- nevelési programunkhoz kapcsolódóan változatos tevékenységeket és élményeket biztosítunk,
- sajátos arculatunkból fakadó hagyományaink gyöngyszemeit megőrizzük és átörökítjük,
- kamatoztatjuk az óvodánk kedvező elhelyezkedéséből adódó helyi lehetőségeket,
- mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyermekek önmagukhoz képest megfelelő ütemben, a leoptimálisabban fejlődjenek, különös tekintettel az átlagtól eltérően fejlődőkre,
- kinyilatkoztatjuk, hogy szolgáltatásaink minőségének folyamatos fejlesztése minden dolgozó személyes felelőssége.

1. 3. Minőségpolitikai nyilatkozat

- óvodánk vezetése és alkalmazotti köre - figyelembe véve a változó társadalmi környezet igényeit és partnereinek elvárásait – elkötelezett a minőségfejlesztés iránt,
- minőségpolitikánk érvényes intézményünk valamennyi dolgozójára, az intézményben folyó munka valamennyi folyamatára és a nevelő munka valamennyi tevékenységére,
- minőségpolitikánk által hisszük, hogy a jövőben is lesz igény a sajátos arculatunk megőrzésére, a közösségünk által képviselt értékek továbbadására,
- óvodásaink az intézményt elhagyva olyan tapasztalatokkal, ismeretekkel, képességekkel

rendelkeznek, amelyek képessé teszik őket életútjuk sikeres folytatására.

2.Az óvoda bemutatása

A gyermekintézmény neve:	Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha
Az óvoda székhelye:	7516. Berzence, Kavulák u. 10
Tel.: 82/546-071	
E – mail:	berzenceovoda@gmail.com
Az óvoda fenntartó szerve:	Berzence Nagyközség Önkormányzata
Az óvoda alapításának éve:	1876.
Az intézmény alapítója:	Kavulák János esperes plébános
Az intézmény Alapító Okiratának kelte:	34/1994./IV.26/ sz. határozat
Az óvoda jogállása:	Önálló munkáltatói és bérgháztartó, önálló gazdálkodási jogkörrel felruházott – önkormányzati – költségvetési szerv.
Az óvoda szakmai tekintetben önálló.	
Az óvoda funkciója:	Óvó – védő, szociális, nevelő személyiségfejlesztő.
Szerepe:	Gyermekintézmény
Csoportok száma:	2
A gyermekintézmény felügyeleti szerve:	Berzence Nagyközség Képviselő Testülete, amely – kötelezettségeit és jogait a „Testület” – Szervezeti és Működési Szabályzata szerint meghatározott módon látja el.
Az óvoda törvényességi felügyeletét:	Berzence Nagyközség Önkormányzatának Jegyzője végzi.
Az intézmény szakmai felügyeletét:	A különböző jogszabályokban megjelölt ágazati minisztériumok és ágazati szervek látják el.
Az óvoda egyszemélyi felelős vezetője:	Berzence Nagyközség Képviselő Testülete által

határozott időre – 5 évre – megválasztott, s a helyi önkormányzat által megbízott igazgató, aki feladatait az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak szerint végzi. A feladatok ellátásához szükséges feltételeket az állami támogatást magában foglaló intézményi költségvetés alapján teremti meg.

Ellátandó szakfeladat:

- 091110 Óvodai nevelés, ellátás
- 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
- 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- 104030 Gyermekek napközbeni ellátása
- Bölcsődei ellátás

Óvodánk a gyermekek érdekeit szakszerűen kiszolgáló és a szülőkkel nevelőpartnerként együttműködő Önkormányzati Intézmény.

Intézményünk környezetének bemutatása

Berzence Somogy megye dél-nyugati részén, a Drávától 12 km-re fekvő, kb. 2600-2700 fő lakosú, néphagyományaiban gazdag település. Területéhez tartozik a Duna-Dráva Nemzeti Park egy része. A falu minden oldalról jól megközelíthető. Határ menti település, jó a kapcsolat a közeli horvát falvakkal. A határátkelő megnyitásával gyors fejlődésnek indult, az amúgy is szorgos község.

A rendszerváltás után alakult vállalkozások, Kft-k jó munkalehetőséget biztosítanak a lakosságnak. A munkanélküliség főleg a kisebbségi lakosságot érinti.

A település fejlett infrastruktúrával rendelkezik. A falu szinte valamennyi útja szilárd burkolatú, a házak gázfűtésesek, egészséges központi ivóvízrendszerrel, minden 2. háztartásban telefonnal. A tömegközlekedést vasút és a Kapos Volán autóbuszai biztosítják megfelelő járatsűrűséggel.

A lakosságot kiszolgáló intézményrendszer teljes, így a nehéz körülmények ellenére is tovább

működik a bölcsőde – vegyes korcsoporttal –, óvoda, általános iskola, művelődési ház, könyvtár, orvosi rendelők, gyógyszerár, szociális otthon. 2011. szeptember 1-től az óvoda és bölcsőde közös intézményként működik.

Büszkék vagyunk arra, hogy Somogy megye első óvodájának lehetünk dolgozói, ápolhatjuk hagyományait.

Berzencén 1867. május 6-án 101 beíratott kisgyermekkel Kavulák János esperesplébános megnyitotta Somogy megye első kisdédóvóját. Az első kisdédóvó férfi volt. 1874-ben az egész országban érződő kisdédóvók hiánya miatt azonban bizonytalan időre be kellett zárni az óvodát. Az óvoda 1876. szeptember 21-én nyílt meg újra. Községi segélyekből és gróf Festetich György támogatásából működő óvoda már életkor szerinti differenciáltsággal üzemelt 1913-ig, majd az I. Világháború idején szünetelt. A két világháború között megmaradt az óvodai nevelés azon a szinten, amelyen a század elején volt, kb. 150-160 gyermek járt ekkor óvodába.

1948-ban államosították az óvodát, s ezt a lakosság rossz néven vette, mondván „kolhozba” nem adja gyermekét. Az akkori létszám 10-30 gyermek volt.

1954-ben alakult meg a napközi, melyet 1969-ben állandósítottak. Ez időben már 90 gyermek járt óvodába, 30 fő volt napközis.

1982-től az óvoda 3 korcsoporttal üzemelt, férőhelyek száma 75, a beírt gyermeklétszám azonban eléri a 85-95 főt is.

A csoportok szervezésénél a homogén csoportok szervezése volt az irányadó.

2003.06.27-én hozott határozatával az Önkormányzat Képviselő testülete megszüntette a 3. csoportot, így két vegyes csoporttal működött tovább az intézmény, a Bölcsőde az új épületszárnyba költözött.

2008. 09.01-től a vegyes csoportok helyett a magas gyermeklétszám, és az életkorhoz kapcsolódó feladatok egységesebb szervezése érdekében két részben osztott csoportot indítottunk / kis-középső, nagy-középső /.

2. 1. Gyermekkép

Gyermekközpontú óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására irányul, biztonságos környezetével, szeretetteljes és mindenkit elfogadó családi légkörével. Biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését és elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását. A gyermekek és szülők kívánságát, elégedettségét mérlegelve, a gyermek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket. A gyermekeket önálló személyiségnek fogadjuk el, akik saját ritmusukban fejlődnek. A törődő gondoskodás nyomán megtanulják saját szükségleteik kielégítését. Segíteni kell őket önmaguk megismerésében, fontosságának megtalálásában. Minden gyermek őszinte légkörre és bizalomra vágyik. Célunk, hogy a gyermekek az óvodai élet mindennapi kalandjai során társaival, a felnőttekkel, környezetével szemben váljanak:

- képessé a szeretetre, érzékennyé, őszintévé,
- birtokában legyenek olyan képességeknek és készségeknek, melyek lehetővé teszik számukra a világ dolgaiban való eligazodást,
- tudjanak kapcsolatokat teremteni, jól kommunikálni,
- éljenek harmóniában környezetükkel és önmagukkal,
- nyitott személyiségűvé és toleránssá.

Óvodánkban olyan pedagógiai környezet kialakítását szeretnénk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik. Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelően empatikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

2. 2. Óvodakép

A családi nevelés kiegészítőjeként, a gyermekek érdekét szem előtt tartva szeretetteljes, derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó, bizalomteli légkörben neveljük a gyermekeket harmadik életévtől az iskolába lépésig. Óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermekek élmény-gazdag környezetben az egyéni fejlődési ütemük tiszteletben tartásával önálló gondolkodású, autonóm személyiséggé váljanak. Nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, családias légkör megteremtésén keresztül, a gyermekek meglévő tapasztalatainak felhasználásával tovább alakítsuk személyiségüket, társas kapcsolataikat, viselkedési szokásaikat, nyelvi nevelésüket az integráció lehetőségének bizonyításával. Olyan magatartásforma kialakítására törekszünk, amely a környezet iránti érzékenységben teljesebben ki. A szociális érzékenység kialakításával segítjük a különbözőség elfogadását, mely lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálja helyét a csoportban. Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését a más társadalomból, országból érkezett gyermekek integrálása esetén. Mindezt a gyermekek sokszínű tevékenységeink biztosításával kívánjuk elérni, egy olyan nevelési rendszerben, melynek feltétele a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodó optimális környezet.

2. 3. Óvodapedagógus kép

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Nevelő-fejlesztő munkáját az Óvodai nevelés országos alapprogramjának és az intézményünk pedagógiai programjának figyelembevételével végzi. Mind alapelveiben, mind céljaiban, feladataiban figyelembe veszi azokat. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Intézményünkben törekszünk a pedagógusok előmeneteli rendszeréhez kapcsolódó, a

pedagógusokkal szemben megfogalmazott elvárásoknak megfelelni, a kompetenciáinkat fejleszteni.

Óvodapedagógusaink fontosnak tartják:

- A korszerű módszertani ismeretek alkalmazását és annak fejlesztését.
- Olyan módszereket alkalmazzanak, melyek elősegítik a tanítás-tanulás eredményességét. A komplexitás érvényesülését.
- A helyi értékek, hagyományok beépítését a nevelőmunkába.
- Az innovatív lehetőségek felkutatását, új pedagógiai irányzatok megismerését.
- Pedagógiai terveinek megvalósítása során folyamatosan felülvizsgálni azt, majd elemzi annak eredményességét.
- A szabad játék megteremtését, abban biztosítani a gyermeki vágyak kiteljesülését.
- Élni a módszertani szabadság elvével - építve a gyermekek tapasztalataira, spontán ötleteire, személyiségüket a játék, munka, tanulás tevékenységeivel formálni. A gyermekek fejlesztését egyéni, illetve mikrocsoportos formában végezni.
- A gyermeki képességeket figyelembe venni, differenciálás elvét alkalmazni.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek mindenek felett álló érdekének szem előtt tartását, integrált nevelésére törekvést.
- Törekedni arra, hogy megismerjék a gyermekek más forrásból szerzett tudását (család, bölcsőde), amelyre építenek munkájuk során. A pozitív együttműködés elvének alkalmazását.
- A nevelés során a bátorítás módszerét alkalmazni, feltétel nélküli bizalmat mutatni a gyermekkel szemben, pozitív megerősítést alkalmazni az értékelés során.
- A mérési, értékelési eredményeket beépíteni a napi tevékenységeikbe, pedagógiai munkájukba.
- Változatos módszerek alkalmazását, a gyerekek érdeklődésének felkeltésére, folyamatos fenntartására.

- A módszereket, eszközöket az életkori sajátosságok figyelembevételével alkalmazni.
- Biztosítani az elmélyült tevékenységhez, tapasztalatszerzéshez szükséges feltételeket.
- Tudatosan, tervszerűen, naprakészen vezetni az óvodai dokumentumokat.
- Szakmai ismereteikkel, tapasztalataikkal támogatni a pályakezdő és új pedagógusok munkáját.
- Aktívan venni részt, és rendszeresen vállalni feladatot pályázat készítésben, intézményen kívüli szakmai kapcsolatok ápolásában.
- Megosztani tudásukat, tapasztalataikat a nevelőtestület tagjaival, segítséget nyújtani szakmai, módszertani kérdésekben.
- A megbeszéléseken, értekezleteken szakmai felkészültségük révén határozottan, jól felépített gondolatmenettel rendszeresen nyilvánítanak véleményt. Kulturáltan, pedagógiai tényekkel megalapozottan részt venni a szakmai vitákban, törekedve a problémák közös megoldására.
- Pedagógiai tevékenysége során, olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a gyermekek pozitív önértékelési készségeinek megalapozását, fejlesztik énképük alakulását, önkifejező törekvéseiket.

Az óvodapedagógus személyisége, stílusa:

Programunk sikerét, megvalósulásának színvonalát, vagy esetleg kudarcát is meghatározhatja az óvodapedagógusok személyisége, a nevelőtestület légköre, az igazgató közreműködése. A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában az óvodapedagógusok végzik. Személyünket, mind a nevelésben, mint a magatartásunkban az elfogadás, a tolerancia, kezdeményezőkétség jellemzi.

Minden esetben elfogadjuk a család elsődlegességét a gyermek nevelésében. A gyermekeket szeretetteljes, megerősítő légkör veszi körül, mely biztonságot, védelmet, kiszámíthatóságot jelent számukra. Saját értékeinket is megmutatjuk a gyermekeknek, erősítjük azt a nevelői stílust, mely a segítőkészséget, a pozitív dolgok észrevételét és kiemelését helyezi előtérbe, a számonkérés, bírálat,

negatív megkülönböztetés helyett. A nevelés szempontjából a barátságos, megengedő /de nem szabados/, megértő / és nem bíraskodó/, elfogadó/ de nem mindent elfogadó/, együtt érző attitűdöt tartjuk a legkedvezőbbnek. Konfliktus helyzetekben, döntésekben az önálló megoldásra bátorítjuk gyermekeinket, megmutatjuk a lehetséges módozatokat, megoldásokat, egyezkedési lehetőségeket, figyelünk arra, hogy senkit ne érjen fizikai vagy lelki sérülés.

Az intézményünkben dolgozó pedagógusokkal szembeni elvárás, hogy:

- A gyermekek fejlesztéséhez alkalmazzon egyéni módszereket, legyen nyitott, kreatív, tudjon mesemondásával, énekével, alkotásaival esztétikai élményt nyújtani.
- Legyen jártas a néphagyományőrzésben, és kismesterségek gyakorlásában, legyen igénye a folyamatos önművelésre, továbbképzésre.
- Az SNI gyermekek ellátásához, ismerje meg a speciális eljárásokat, módszereket, tudjon hatékonyan együtt dolgozni párjával.
- Az óvodapedagógusok fontos feladata, hogy a nevelőmunkába vonják be a dajkát, különösen a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajka az óvodapedagógusok irányításával szorosan kapcsolódjon a csoportok mindennapi életéhez, a csoportok eseményeihez, szokásaihoz, hagyományaihoz, ünnepeihez.
- Valljuk, hogy csak olyan közösségben lehet eredményesen és színvonalasan együtt dolgozni – a gyermekek érdekében -, ahol jó a közérzet, derű tapasztalható, a döntésekben mindenki részt vehet, tere van az önállóságnak, kezdeményezésnek, a kreativitásnak, ahol minden munkatárs pozitív emberi értékkel rendelkezik, azt mások elismerik, értékelik. Az óvodába járó gyermekek nem részesülhetnek hátrányos megkülönböztetésben.

A vezető feladata, hogy:

- A gátló tényezőket felismerje, kiküszöbölje.

- Éljen együtt szorosan az intézmény mindennapjaival.
- Keresse meg azokat a lehetőségeket, erőforrásokat mely az intézmény szakmai munkáját, felszereltségét elősegítik.
- Pozitív szemlélettel oly módon irányítsa a kollektív tevékenységet, hogy jelentősen előmozdítsa a haladást, a munkatársak fejlődését, de ne kendőzze el a hiányosságokat sem.

2. 4. Dajkakép

- Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia a kiváló óvodai neveléshez.
- Az óvodai csoportokban zajló gondozó-nevelő tevékenységet gyermekszeretettel, türelemmel, elfogadással, empátiával, elkötelezetten, gyermekközpontú szemlélettel végzi és segíti.
- Az óvodapedagógusokkal olyan egységet alkot a nevelési elvek kialakításában, mely elősegíti a gyermekek szokásainak alakítását, a gyermeki személyiség fejlesztését.
- Jól ismeri az óvoda alap dokumentumait és azonosul az óvodai gondozó-nevelő tevékenység céljaival, feladataival.
- Vigasztal szavaival, gyengédségével teszi könnyeddé a gyermekek lelki nehézségét.
- Folyamatosan fejleszti személyiségét, önismeretét, fontosnak érzi saját lelki egyensúlyának megteremtését, tetteiért vállalja a felelősséget.
- Modell szerepe: kedves, pozitív megjelenése, gyermekszerető viselkedése hatással van a körülötte lévő kisgyermekekre, felnőttekre. Kerüli a kihívó beszédet, magatartást, megjelenést.
- Megnyilvánulásai pozitívak, előre mutatóak, dicsér, buzdít, segít.
- Attitűdje pozitív, fejlesztő, kerüli a kemény, diktatórikus megnyilvánulásokat, tettlegességet

nem engedhet meg magának.

- Minden esetben betartja a kompetenciahatárait.

2. 5. Az intézményünk alapelvei

- Az óvoda a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik.
- Nevelőmunkánk folyamán hitet teszünk arra, hogy szeretetteljes környezetben, harmonikusan fejlődő, kiegyensúlyozott gyermekeket neveljünk. Olyan gyermekeket, akik biztonságosan tudnak tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, szociális- és fizikális fejlettségük birtokában sikeresen alkalmazkodnak a mindennapi élethelyzetekhez.
- Fontosnak tartjuk a gyermekek hazaszeretetre nevelését, amelyet segít a szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése, az anyanyelvi kultúra fejlesztése, a hagyományok ápolása.
- Minden gyermek számára biztosítjuk az esélyegyenlőséget, a gyermekeket megillető jogokat, az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Mindent megteszünk a hátrányok csökkentése, a leszakadás megelőzése érdekében.
- Személyes példát nyújtunk a tolerancia, a másság elfogadására és az esélyegyenlőség elvének biztosítására.
- Arra törekszünk, hogy a kompetencia alapú nevelés elvei hosszú távon beépüljenek intézményünk feladatai közé.
- Az óvodai nevelésünk folyamán a gyermekek érdekét helyezzük előtérbe, az országos alapprogramban meghatározott nevelő, személyiségfejlesztő, szociális, érzelmi, erkölcsi, óvó-védő funkciókat alapul véve.

- A nevelés folyamatában építünk a szociális tanulásban rejlő lehetőségekre, alkalmazva a bátorító nevelés pszichológiáját.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család kötelessége, és igyekszünk a közös együttműködés keretében a szülők megértése, elfogadása, a velük való együttműködés során megvalósítani az együttnevelés feladatait.
- A nevelés fő területeinek tekintjük a játékot, a tanulást, a társas közösségi tevékenységet és munkát. Kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a személyiségfejlesztés alapjául szolgáló játéktevékenységnek. Nevelési értelmezésünkben a tevékenység a képességfejlesztés eszköze.
- Érvényesül intézményünkben a gyermekek életkorából, egyéni képességeiből, adottságaiból, fejlettségétől függő differenciált képességfejlesztés, amely épít a gyermekek előzetes neveltségi szintjére, tudására, és a gyermek csoport jellemzőire.
- Az óvodapedagógusok – élve a pedagógiai módszertani szabadság elvével – építenek a gyermekek tapasztalataira, spontán ötleteire, személyiségüket a játék, munka tanulás tevékenységeivel formálják. A gyermekek fejlesztését egyénre szabott fejlesztési terv készítését követően egyénileg vagy mikro csoportos formában végezzük. Időt hagyunk a fejlődésre, fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megérjének bizonyos feladatok, cselekvések tevékeny elvégzésére.
- Programunk kitűzött nevelési célját és e célból adódó feladatokat a gyermekek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermekek egyéni adottságaiból kiindulva valósítjuk meg.
- Intézményünk sajátos feladata az inkluzív pedagógia, az integrált nevelés, ami lehetővé teszi, hogy a sérült, sajátos nevelést igénylő gyermekek átlagos társaival együtt nevelődjenek, minden gyermek a maga szintje és képessége szerint nevelődjön, fejlődjön. Az óvodában

elsősorban szociális és érzelmi nevelés terén tudunk segíteni, emellett szükséges, hogy a speciális problémákkal együtt élő gyermekek külön fejlesztésen, terápián vegyenek részt (kéességfejlesztés, mozgásterápia, gyógytorna, logopédia).

- Személyes példával segítjük az integráció feladatainak megvalósítását, a sérült és ép gyermekek együttnevelését.
- A törvényben meghatározottak szerint segítjük a képességfejlődést, a tehetség kibontakozását és a személyiségfejlődést.
- A hatékony pedagógiai munka érdekében keressük az innovatív lehetőségeket az egyes arculatok kiteljesítésére, új irányok és lehetőségek megismerésére, kipróbálására.
- Az óvodánkba járó gyermekeket, demokratikus légkörben kívánjuk gondozni, óvni és egyéni érési folyamatában vezetni.

2. 6. A gyermekek személyiségfejlesztésének általános céljai

Olyan intézményt kívánunk működtetni, melyben minden gyermek képességei szerint fejlődhet, ahol egyéni szükségleteik, adottságaik figyelembevételével történik a nevelési folyamatok megszervezése. A gyermekek személyiségét elsősorban a játékon keresztül, változatos módszerekkel, sokoldalúan kívánjuk fejleszteni.

Célunk az alapfeladatait magas színvonalon ellátó, a tehetséggondozásnak és felzárkóztatásnak, esélyegyenlőségnek, hátránycsökkentésnek egyaránt helyt adó intézmény működtetése; mely az élet szeretetére és annak minél teljesebb megélésének képességére nevelni a gyermekeket.

Figyelembe vesszük a különleges bánásmódot igénylő gyermekek személyiségfejlődésének nehézségeit, egyéni differenciált bánásmóddal törekszünk fejlesztésükre, szorosan együttműködve a megfelelő szakemberekkel.

Célunk az egyénileg eredményes, szociálisan értékes, harmonikus, kiegyensúlyozott személyiség

nevelése, aki meglévő tudását, kompetenciáit képes a közösség és az egyéni boldogulása szolgálatába állítani.

Kiemelten törekszünk a szellemileg, erkölcsileg, szociálisan, érzelmileg és testileg egészséges gyermekek nevelésére.

Intézményünkbe járó gyermekeket személyes példa adásával neveljük a környezet szeretetére, az élővilág tiszteletére, hogy alkalmassá váljanak a környezettudatos magatartásra és életvitelre.

Célunk, hogy az óvodánkba járó gyermekek egy sok örömmel megélt, teljes gyermekkor után kezdjék meg az iskolai tanulást.

Arra törekszünk, hogy óvodásaink önmagukat és másokat szeretni tudó, örömorientált, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, jellemes egyénekké váljanak.

3.Az óvodai nevelés általános feladatai

Óvodai nevelésünk célja és feladata

Célunk az egészséges gondozás, életmódra nevelés, szocializáció és kooperáció, ill. az anyanyelvi nevelés elősegítése a gyermek érzelmein át a családok aktív együttműködésével.

Azonosulunk a tevékenységközpontú óvodai nevelés céljával, mely a 3-7 éves gyermek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítését vállalja.

A teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül. Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Pedagógiai feladatunk, a gyermeki személyiség fejlesztését a gyermek adottságaiból kiindulva képességeit és szükségleteit figyelembe véve tevékenykedtetésén keresztül kívánjuk megvalósítani.

A gyermek magában hordozza fejlődésének, önmegvalósításának minden csíráját, a pedagógus feladata, hogy kibontakoztassa ezt. A nevelési cél elérésének feltételei: a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a tevékenységeken keresztül valósul meg az egészséges életmódra,

gondozásra, az anyanyelvi nevelésre és a szocializáció és kooperációra helyezve hangsúlyt.

A szükséglet szerepe a nevelési cél érdekében

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, mely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a "társadalomba való bevezetés" feladatait. A családi nevelés mellett igen nagy szerepe van az óvodának az elsődleges szocializáció során.

Az óvoda a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs közeg. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja a nevelő hatásokat. Az óvoda tehát nem spontán, hanem pedagógiaiilag determinált szocializációs szintér, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik.

Az érzelmi nevelés feladatai

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése,
- az élménybefogadás képességének fejlesztése,
- az érzelmek kifejező képességének fejlesztése,
- az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése,
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- az egészséges óvodai környezet megteremtése,
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör biztosítása, a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása.

- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.

A tevékenységek szerepe a nevelésben

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. Sokat emlegetjük, hogy a gyermek tevékeny lény. Ez a gyermeki sajátosság meghatározó jelentőségű az óvodai nevelés egészében. A gyermekben fokozatosan él a tevékenységvágy, mindig csinálni akar valamit. Elgondolásai meglehetősen tevékenységhez kötöttek. A nevelés megszervezésénél tekintettel kell lennünk arra, hogy a tevékenység nagyon időigényes. A tevékenység egyaránt forrása az új felfedezéseknek, tapasztalatoknak és a nyomukban mindjárt jelentkező egyéni törekvések megvalósításának. A gyermek tevékenységhez való viszonya állandóan fejlődik. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze, képesség- felhasználás, képességfejlesztés eszköze.
- A tevékenység életeleme az óvodásnak, összekötő kapocs az én és a környezet, a világ között.
- A kapcsolatfelvétel legtermészetesebb formája, a tapasztalások, a megismerés forrása. A tevékenység hordozza magában az élet alapfolyamatát a halálig tartó tanulást. A tevékenység teremti meg a másokkal való együttműködés lehetőségét, és adja a közös élmény örömét.

Összefűzi a gyermeket és óvodapedagógust. A tevékenység szemléletessé teszi a feladatokat, integrálja a világtól szerzett ismereteket, s megkívánja az alkalmazkodó képes tudást. Játékos természethez jobban igazodó tevékenységrendszer biztosítunk a gyerekek számára. Élvezzenek előnyt az utánzásos tanulási formák, ezáltal minél több alkalma nyílik a gyerekeknek az utánzásra. Az óvodai tevékenységrendszer akkor felel meg az óvodás életkorának, ha magán hordozza a spontán tevékenység jellemzőit.

Óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- vegyünk részt a tevékenységekben,

- az óvodapedagógus, mint a modell, akit látottak alapján könnyebb utánozni, mint a verbális utasításokra hagyatkozva,
- tevékenységekben, a tevékenységek által neveljük,
- többfajta tevékenység gyakorlásához biztosítjuk a megfelelő feltételeket (hely, idő, eszköz, ötlet),
- a tevékenység megszervezésében támaszkodunk a gyermekek élményvilágára,
- minél több élményt nyújtunk a gyermek számára, mellyel sokrétűbbé, komplexebbé tehetjük a tevékenységformák kialakulását.

A képességek szerepe a nevelésben

A tevékenységközpontú nevelés, olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Nagyon fontos szem előtt tartunk minden gyermek más-más személyiség. Ez a törekvés felvállalja, hogy minden gyereknek segít feltárni saját adottságait, nem azt keresi, ami nincs meg a gyermekben, hanem igyekszik megtalálni azt, ami van, amire építeni lehet, amit fejleszteni kell.

Természetes, hogy a gyermekek nem érnek, fejlődnek azonos ütemben, s igen eltérőek lehetnek az adottságok sokszínűségéből adódóan a képességek. Figyelmünk középpontjában az egyén képességei, részképességei kerüljenek, ez jelenti a fejlődés kiindulópontját, s ne, az eltérő körülmények képezzék a fejlesztés alapját. A tevékenység szervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen: ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön- külön formálni. A nevelés szempontjából viszont vannak kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek

- kooperációs képességek,
- kommunikációs képességek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek

- a képességek tevékenység közben fejlődnek,
- a tevékenységek belső indítékokra épülnek,
- mindig a legalkalmasabb tevékenységet kell megszervezni az adott képességfejlesztésre,
- a tevékenységeket sokszor kell ismételni, gyakorolni ahhoz, hogy az alkalmazó képes tudás kialakulhasson, stabilizálódhasson,
- a képességek fejlődését egyéenként kell ismerni (részképességek hiányát is),
- tolerálni kell a képességbeli különbségeket a fejlődés eltérés ütemét,
- a képesség és a tevékenység annyira mélykapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelőnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében

- biztosítsuk a gyermekek számára a képességeik kibontakozásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit,
- a gyermeket folyamatosan figyeljük meg, hogy tiszta képet szerezzünk meglévő képességeikről.

Ennek ismeretében törekedjünk a képességek fejlesztésére, vegyük figyelembe a kiemelkedő képességű és részképességűek fejlődésében elmaradott gyermekeket egyéni fejlesztési terv alapján, gyakoroljunk hatást rájuk, minden gyermek képességét önmagához-a saját lehetőségeihez viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami a gyermekek számára biztosítja a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A napirend kialakítását a

folyamatosság és rugalmasság hassza át, figyelembe véve a helyi feltételeket, szokásokat, igényeket. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. Az étkezésnél a gyermekcsoport összetétele és a helyi lehetőségek összevetése döntse el, hogy önkiszolgáló, vagy naposi rendszerben, vagy a kettőt kombinálva oldjuk meg feladatainkat. A napirend adjon lehetőséget arra, hogy minden gyermeknek kényelmes, elegendő helye, mozgási lehetősége és a tevékenykedéshez szükséges elegendő eszköze legyen.

Biztosítsunk érdekes, színes, változatos tevékenységeket.

A helyes életritmus életkoronként is eltérést mutat. Minden tevékenységnél feltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, meghatározó a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, váratlan események hatására.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3. 1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészségnevelés elvei:

- A szellemi, testi és lelki nevelést egyformán fontosnak tekintjük.
- Minden dolgozó elkötelezett a testi, lelki, szociális értékek védelme irányában.
- Az egészségnevelés feladatait a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően alakítjuk.
- Az egészségnevelés tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység, kiterjed minden

gyermekre.

- Fontosnak tartjuk, hogy az egészség mindenki számára teljes mértékben elérhető legyen.
- Az egészségnevelés feladatainak megvalósításában az intézmény minden dolgozója aktívan vesz részt. Minden rendelkezésre álló módszerrel segíteni kívánjuk a gyerekek és a nevelőtestület egészségének védelmét.
- Példamutató magatartásunkkal védjük a környezetet, mint az egészséges életmód alapfeltételét.
- Igyekszünk minél szélesebb körben kiterjeszteni az egészség érdekét szolgáló partneri kapcsolatokat.

Célok:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Az egészséges élethez szükséges alapkészségek, képességek kialakítása.

Feladatok:

- szeretetteljes, derűs légkörben, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazítva valósuljon meg a testápoláshoz kapcsolódó szokások alakítása, begyakorlása.
- a személyi higiénés műveletek elsajátítását az óvodapedagógusok és a nevelő munkát közvetlenül segítő dolgozók személyes példaadással segítsék.
- megfelelő feltételek megteremtése a testápolás, testi szükségletek kielégítése a gyermekek igényit figyelembe véve.
- az időjárásnak és a hőmérsékletnek megfelelő, helyes öltözködési szokások kialakítása.
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése: az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, táplálkozás és különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése,
- a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése,

- a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- mindennapos szervezett mozgás biztosítása a csoportszobában és szabadban.
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, játékok, egyéb felszerelések állapotának folyamatos ellenőrzése, baleseti, sérülési veszélyek megelőzése.
- a környezet védelméhez, megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, változatos mozgástevékenységekkel.
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- biztosítani kell a gyermekek szervezetének edzéséhez a napi rendszeres levegőzést, lehetőség szerint a vízhez szoktatást.
- a különféle tevékenységek nyugodt légkörének, megfelelő időtartamának biztosítása.
- a nyugodt, egészséges pihenés, alvás feltételeinek megteremtése: lefekvés előtt, alatt az évszaknak, időjárásnak megfelelő szellőztetés napi szinten, a rendelkezésre álló fektetők, ágyneműk rendszeres tisztántartása, szükség esetén fertőtlenítése, (nyugtató halk zene, altatódal, mese, simogatás).
- a családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásaik befolyásolása prevenció, példamutatás segítségével, programok szervezésével.
- a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek fejlődésének elősegítése nevelési tanácsokkal.
- az allergiás gyermekek fokozott figyelemmel kísérése, az ételallergia felismerése esetén, azonnali beavatkozás megkezdése.

Egészségügyi szokások, készségek, képességek elsajátítása

Táplálkozás

A növekedés és fejlődés alapvető feltétele. A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükséglet 65 – 70 %-át kapják meg. Az étlap összeállításánál mindezt figyelembe vesszük, hogy a kellő építőanyagok: fehérje, szénhidrát, vitaminok, ásványi sók, megfelelő mennyiségben szerepeljenek. Ugyanígy a tej és a tejtermékek, gyümölcsök, zöldségfélék.

Ismernünk kell az egyes gyermek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, a kívánt táplálkozási követelmények betartásában fokozatosan, tapintatosan járunk el.

Fordítsunk gondot az étkezés megszervezésére, arra, hogy az étkezésekre azonos időpontban kerüljön sor.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti.

Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz és befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását.

Biztosítjuk a kézmosást, bizonyos tevékenységeknél külön is, a fésülködést, fogmosást. A papírzsebkendő a gyermek számára elérhető közelségben legyen.

A gyermekek fokozatosan az egyéni fejlődés ütemének megfelelően jutnak el a személyes gondozottság igényléséig.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is.

Szülők számára is elfogadott a réteges öltözködés, amely a gyermek egyéni igényeit szolgálja. A lúdtalp megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőt váltócipőnek.

Az edzés nagyon fontos az egészség megőrzéséhez. A légfürdőzés, a testnevelés és a szabadban töltött idő hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. Nagyon sok időt töltünk a szabadban, az időjáráshoz alkalmazkodva.

Sokat sétálunk, kirándulunk.

Pihenés, alvás

A délutáni pihenést minden nap mese előzi meg. Gondoskodunk a csoportszoba szellőztetéséről, a belső-és külső ingerek kiküszöböléséről, a kényelmes, megfelelő nagyságú fektetőkről. Gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk /játék, más tárgy/.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- mozgásuk összerendezetté válik,
- testi képességeik (erő, ügyesség, gyorsaság) életkoruknak megfelelőek,
- igényükké válik a napi rendszeres mozgás,
- igényük van az egészséges, szép tiszta környezetre,
- ügyelnek saját külsőjük és környezetük rendjére, gondozottságára, részt vesznek a rend és tisztaság fenntartásában,
- önállóan, felszólítás nélkül végzik a testápolási teendőket (kézmosás, fogmosás, fésülködés, körömkefe használata), az eszközöket helyére rakják,
- önállóan használják a papír zsebkendőt, helyesen fújják az orrukat,
- esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek, az asztalnál kulturáltan viselkednek,
- önállóan és igényeiknek megfelelően, higiénikusan étkeznek, szednek ételt, töltenek folyadékot, az evőeszközöket megfelelően használják,
- önállóan, a hőmérsékletnek, időjárásnak megfelelően öltözködnek (tudnak gombolni, cipőt kötni),

- ruhájuk tisztaságára, rendezettségére ügyelnek, gondosan bánnak vele,
- igénylik a szabadlevegőn való mozgást,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés szokásait elsajátították életkori sajátosságaiknak megfelelően.

3. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célok:

Érzelem gazdag, kiegyensúlyozott, társas kapcsolataiban stabil, toleranciával, empátiával rendelkező, jól szocializált, a társadalmi és természeti környezetben eligazodó gyermekek nevelése.

Feladatok:

- érzelmi biztonságot nyújtó, állandó értékrendet váró, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes, nyugodt légkör megteremtése,
- érzelmi intelligencia fejlesztése, óvodába lépéskor, a befogadás időszakában kedvező érzelmi hatások biztosítása, az érzelmi biztonság megalapozása és fenntartása az óvodáskor végéig,
- viselkedési szabályok megismertetése és tiszteletben tartása, társas kapcsolatok alakítása, pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok alakítása gyermek-gyermek, gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka között,
- segítség a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődése érdekében, minél több lehetőség teremtése az önérvényesítésre, az önkifejezésre, az én tudat alakítására,
- a gyermekek megismertetése a szűkebb és tágabb környezettel, - amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére,

- a felnőttek modellértékű kommunikációjával, bánásmódjával, viselkedésével mintát szolgál a gyermek számára,
- olyan közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, melyek meghatározóak a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl. az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozásában,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint az intézmény együttműködése az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel,
- az izlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, az esztétikus környezet kialakításában, a harmonikus mozgásban, a felnőttek és a gyermekek esztétikus megjelenésében, az élményekben, olyan közös élmények biztosítása, amelyekkel erősítjük a gyermekek esztétikai ítéletét, élmény-befogadó képességét, valamint közös élmények megteremtésével az összetartozás érzésének megerősítése,
- minden gyermek találja meg a helyét a közösségen belül, kiemelten az eltérő ütemben fejlődő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek,
- harmóniát, biztonságot nyújtó, elfogadó légkör megteremtése a csoportokban,
- önismeretük folyamatos fejlesztése, igény alakítása az együttműködésre,
- a másság, a különbözőség megértése, elfogadása, segítőkész, tolerancia fejlesztése,
- a gyermekek közötti pozitív kapcsolat kialakítása, megerősítése a felnőttek példaadó magatartásával,
- olyan feladatok adása a gyermekek részére, amelyben megerősödik felelősségérzetük, fokozódik önbecsülésük,
- konfliktusok megelőzése közös szabályok meghatározásával, pozitív példák megerősítésével,

következetességgel,

- kompetenciák (*együtműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.*) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer biztosítása az értékrend megalapozása érdekében,
- az intézmény sajátos arculatához kapcsolódó hagyományok kialakítása, közös programok szervezése szülők, gyermekek, óvoda részére,
- intézményszintű közös programok szervezésével a nevelőtestület, az alkalmazotti közösség összetartozásának erősítése.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció feltételeinek megteremtése

Törekednünk kell:

- Barátságos, derűs légkör kialakítása, ami biztonságérzetet nyújt a gyermek számára. A derűs alaphangulat tevékenységre serkent.
- A gyermekek közösségi életének szinterei legyenek otthonosak, barátságosak, a gyermekek ötleteinek, igényeinek megfelelően formálódjanak.
- Mindenütt legyenek kuckók, leválasztott sarkok, amelyek növelik a csoportszobák családi jellegét.
- A derűs légkör alapozza meg a gyermekek érzelmi kötődését óvodapedagógusukhoz, a felnőtt dolgozókhöz. Példamutató magatartás, bánásmód, hogy a gyermek jól érezze magát.

Kapcsolatok biztosítása, elősegítése

- A felnőtt – gyermek kapcsolat alapja és háttere minden pedagógiai munkának.
- Az érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élmény

feldolgozásának, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának a konfliktushelyzetek megoldásának.

- Az óvodapedagógus személyisége, viselkedés-modell a gyermek számára, ezért igyekezzon minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni. Magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. Bánjon a gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva. Követeléseiben vegye figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is.
- Az óvodapedagógus és a gyermek kapcsolatának fontos követelménye, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű.
- *Gyermek – gyermek közti kapcsolatok*
- A személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos, az egészséges “én” fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot, az egyes gyermeket gazdagítja.
- A kortárs is modell a gyermek számára, amit egy vagy több gyermek átvesz – ezek egy része állandósul, a gyermek beiktatja szokásrendszerébe.
- Figyelnünk kell, hogy a gyermek: “én” tudata megerősödjék, én-képe a különböző kapcsolatokban és tevékenységek során differenciálódjék, figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyermek helyzetébe. Segítenünk kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását. A konfliktusok kezelését önállóan oldhassák meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek. Segítsük a közös feladatmegoldásokat, tapasztalhassák meg, hogy közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység.
- Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaitól eltérő külsőjét, viselkedését.

Értékek, normák közvetítése

- A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe.
- Kialakításuknál kezdettől figyelni kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, és lassan felismerjék a szokás értelmét és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek.
- Ezeket ismerje az óvodapedagógus és a köszönés, kérés, segítség révén a saját példaadásával adjon mintát a gyermeknek az utánzásra.
- Határozzuk meg az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodását, a szoktatást példamutatással, a követelmények következetes betartásával alakítjuk.
- Mindez az óvodapedagógustól az egyéni bánásmód széleskörű alkalmazását kívánja meg.

Az együttélés, a viselkedés érvényesítendő módjai

- A bizalom a felnőtt- gyermek, gyermek – gyermek kapcsolat alapja, feltétele minden emberi együttlétnek. A szeretetteljes magatartás, barátságos, biztonságos légkört biztosít a gyermekek számára. Segítjük őket érzelmeik megjelenítésében, követendő példát mutatunk.
- A tiszteletadás alapvető követelmény, tisztelet a családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel, csoporttársakkal szemben. Megnyilvánulásai szóban és kommunikációs helyzetekben. A csoporttagok egymás iránt érzett és kinyilvánított megbecsülése.
- Figyeljenek társaik és a felnőttek munkájára.
- Tevékenységük során gyakorolják a tapintatos viselkedést (pl. vigasztalják szomorú társukat).
- Legyenek figyelmesek, a segítségnyújtás számtalan formáját legyen alkalmuk megélni, (segítsenek egymásnak, a kisebbeknek). Legyenek türelmesek.

Beszoktatás – fogadás

A beíratást családlátogatás követ, ismerkedünk a gyermekkel, szüleivel, környezetével.

Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, megismerje a dolgozókat, a környezetet.

Óvodakezdekor a fokozatosságot alkalmazzuk, mindig tovább marad a gyermek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ismeri a szűkebb és tágabb környezetét,
- a gyermekekben kialakul a kötődés a szülőföldjéhez, lakóhelyéhez, óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez, megbecsüli környezetét; szeretik óvodájukat, elfogadják, tisztelik társaikat és a felnőtteket,
- igényükké válik a kialakult szokás- és szabályrendszer betartása és betartatása,
- konfliktus helyzetekben képesek kompromisszumokat kötni, a problémákat békés úton, önállóan megoldani,
- a közös tevékenységekben aktívan és szívesen vesznek részt, örülnek az együtt elért közös sikereknek,
- szívesen dolgoznak a közösségért felelősséget vállalva; a közösség értékrendjét tiszteletben tartják,
- elfogadják, követik a felnőtt utasításait, kéréseit, értik a metakommunikatív jelzéseket,
- önálló véleményalkotásra, választásra, döntésre képesek; szükség esetén segítik egymást, észreveszik, ha valaki segítségre szorul,
- kialakult szabálytudat, feladattudat, önállóság, önfegyelem jellemzi őket; szociálisan érette válnak.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, mert a nevelés eszközeinek, és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi.

Célok:

Alakuljanak a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve olyan készségek, képességek, kompetenciák, melyek alkalmassá teszi őket az iskolai tanulásra. Legyen képes a gyermek értelmi képességeit, esztétikai érzékét nyelvi képességeinek birtokában a szabad játék alkalmával is kifejezni.

Feladatok:

- helyes mintaadással a kommunikáció és az anyanyelv fejlesztése. Érthető, egyértelmű és példaértékű kommunikáció alkalmazása a felnőttek részéről. Az óvodai élet különböző tevékenységei során mintaadás biztosítása beszédpéldájával, fejlesztés megvalósítása a szókincs, a kifejezőkészség, mondatszerkesztés, beszédkedv, beszédtempó, hangerő, hangsúly, hanglejtés tekintetében.
- lehetőség biztosítása a nyugodt kommunikációs helyzet megteremtésére, a személyes percekre, a közös beszélgetésekre. A kialakított kommunikációs terekkel a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációjának elősegítése. Lehetőség biztosítása a gyermekek gondolatainak közlésére, érzelmeik, kíváncsiságuk kifejezésére, az ismereteik, tapasztalataik kifejezésére.
- az életkornak megfelelő tudományos és pontos fogalom használatra törekvés. Az anyanyelvi nevelés megjelenése az óvodai tevékenység egészében, az anyanyelv gazdagságának megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére való odafigyelés, a komplex fejlesztés feltételeinek megteremtése.

- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- lehetőség biztosítása a kultúrával való ismerkedésre, a hagyományápolásra, adott tájegység irodalmi, népi hagyományainak megismertetése, nyelvi képességek felmérése, fejlesztése (mondókával, verssel, mesével, bábozással, dramatikus játékokkal,) a szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása, folyamatos bővítése, igényes irodalmi anyag kiválasztásával, anyanyelvi játékokkal, dráma- és bábjátékokkal,
- a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítani a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről,
- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, következtetések megfogalmazása,
- értelmi képességek fejlesztése –érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, kreativitás, gondolkodás, alkotóképesség- az egyre pontosabb, valóság-hű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó, a kreatív és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével; eltérő képességek kibontakoztatása differenciált segítség adással.
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- a beszédhibák kiszűréséhez, javításához logopédus segítségének kérése, együttműködés vele és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:
- képesek élményeik, gondolataik, kérdéseik megfogalmazására, következtetések levonására,

- képesek figyelemmel követni az elhangzott szöveget, megérteni annak jelentését, és bizonyítani, hogy megértették, képesek párbeszéd megfigyelésére, értésére és folytatására,
- szívesen természetes beszédmodorban beszélgetnek, kommunikálnak,
- képesek a változatos megoldásra, a kreativitásra,
- mindennapi beszédükben mesélés, bábozás során használják a népmesékből megismert fordulatokat, kifejezéseket, képesek mondatalkotásra az új kifejezésekkel, alkalmazzák azokat, tudatosan használják az alapszófajokat (ige, főnév, melléknév, névmások, határozók), a rokon, illetve ellentétes értelmű, több jelentésű és azonos alakú szavakat,
- az új kifejezések aktívan beépülnek szókincsükbe, képesek a szavak mondattá fűzésére, egyszerű és bővített mondatok alkotására, a mondat jelentéstartalmának, szerkezetének megváltoztatására, (tömörítés, bővítés), kommunikációs helyzethez igazodó helyes mondatalkotásra (kérés, felszólítás, kérdés), a mondatfonetikai eszközök alkalmazására (hangsúly, hanglejtés),
- kifejezésükben tükröződik a tér és idő tagolása, ok-okozati viszonyok felismerése, élethelyzetek megoldása, megfelelő bánásmód kifejezése önmagukkal és másokkal szemben, tájékozottság az emberi viszonyokban,
- képesek egymásra figyelni, kapcsolatot teremteni, a társaik és felnőttek beszédét megértik, önmagukat megértetik, képesek bátran megnyilatkozni szóban (beszédbátorság), közlési vágyukat korlátozni, ha szükséges,
- képesek a nonverbális eszköztár (gesztusok, mimika, tekintet, testbeszéd) észlelésére, megértésére,
- megalapozódik a könyv és könyvtár használat, színházlátogatás igénye, kialakulnak az ezekhez kapcsolódó viselkedésformák,
- érdeklődésük sokoldalú; képesek a pontos, differenciált vizuális érzékelésre-észlelésre (alak,

forma, szín, méret),

- a hallott információkat pontosan észlelik, megkülönböztetik,
- képesek megérteni, hogy a szavak jelentését a különböző beszédhelyzetekben, játékhelyzetekben,
- képesek a szavak szótagokra bontására, a szótagok helyének felismerésére különböző szavakban, a szavak hangokra bontására, a hanganalízisre, a hallott hangok helyének a megállapítására (szó elején, szó közepén, szó végén), a magánhangzók és mássalhangzók elkülönítésére, helyes hangoztatásának érzékelésére
- képesek egyre intenzívebb figyelemkoncentrációra, képesek az aktív hallgatói szerep gyakorlására
- emlékezetük, képzeletük megfelelően fejlett, gondolkodásuk logikus, ok-okozati összefüggéseket felismernek,
- képesek személyes élmények elbeszélésére, szövegalkotásra konkrét helyzetekben (képek, tárgyak, konkrét szituációk alapján), vers, mese reprodukálására, dramatizálására,
- gondolataikat képesek választékosan kifejezni,
- képesek az irodalmi alkotások hőisével azonosulni, élmények, érzelmek hangulatok, benyomások érzékelésére, megélésére a befogadás folyamatában,
- képesek az esztétikai élményszerzésre, az esztétikai hatások befogadására.

4.Az óvodai élet megszervezésének elvei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami a gyermekek számára biztosítja a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A rendszeresen

Nevelőmunkánk nélkülözhetetlen segítői:

Nézics Tünde Tündi néni dajka

Szereczné Sikesdi Renáta Reni néni dajka

Pedagógiai asszisztens: (szerződéssel alkalmazva a nevelési évben)

Balogh Alexa

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Az óvodapedagógusok lényeges személyiségjegye a nyitottság, empátiakészség, érdeklődés a közvetlen és tágabb környezet iránt. Személyiségükön keresztül valósul meg az elképzelt, megfogalmazott pedagógiai program.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek, és a nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia a kiváló óvodai nevelés eredményességéhez. Az óvodapedagógusok munkáját minden csoportban szakképzett dajka segíti. A kiegyensúlyozott, egymást elfogadó „egység” nagyon fontos, hiszen a megértő magatartás, elfogadás minta a gyermekek előtt.

Heti rendszerességgel fejlesztő pedagógus, logopédus és gyógytestnevelő foglalkozik az arra rászoruló gyerekekkel. Heti 1 alkalommal hitoktatás folyik.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit figyelembe véve intézményünkben a fejlesztést az óvodapedagógusok kompetenciáján túl, a Csurgyói Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei segítik, valamint a szakértői véleményt kiadó intézmény javaslatai alapján megjelölt szakirányú végzettséggel rendelkező szakember segíti.

Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Szakmai megújulás és az eredményes munkavégzés érdekében rendszeresen részt veszünk továbbképzéseken. A jelentkezéseknél és a kötelező órán kívüli feladatok vállalásánál az

óvodapedagógusok érdeklődését, egyéni irányultságát, a területhez való vonzódását vettük figyelembe. Ezáltal azt kívántuk elérni, hogy 1-1 területben elmélyülhessenek, egy bizonyos területen legyenek jártassak. A szerzett tudást, tapasztalatot rendszeresen szervezett munkaértekezleten dolgozzuk/dolgoztuk fel.

Rugalmas munkaidő beosztással a helyi sajátosságok figyelembevételével biztosítjuk, hogy az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt – 06:30 – 17:00 óráig – óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel.

Az intézményben dolgozó felnőttek tudásuk legjavát adják – annak ellenére, hogy évről évre csökken az óvodába érkező gyermekek neveltségi szintje, – nagy odaadással végzik munkájukat.

A nevelési folyamatban az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekintjük, hiszen a példa a leghatásosabb nevelőerők egyike óvodáskorban. Éppen ezért nagyon fontosnak tarjuk, hogy az óvodapedagógus biztonságot, harmóniát sugárzó egyénisége, beszédstílusa, kommunikációja példaértékű legyen. A család és az óvoda közötti kapcsolatot tapintatosan, a gyermekek érdekeit figyelembe véve mélyítse.

A gyermekek és az óvodapedagógusok kapcsolatát az aktív és kölcsönös együttműködés jellemzi. Ez a pedagógiai magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képesség meglétét. A pedagógus közösség személyi összetételében az állandóság a jellemző. Az óvodapedagógusok jól képzettek, nagy szakmai tapasztalattal rendelkeznek, jól szervezettek, magas pedagógiai színvonalon teljesítik nevelői hivatásukat. Élnek a módszertani szabadság lehetőségével, amelyet önképzéssel és szakmai továbbképzéseken szerzett újabb ismeretekkel erősítenek meg. Az óvodánk sajátos arculatának kialakításához minden óvodapedagógus személyiségének sokszínűségével, továbbképzési tapasztalatainak átadásával és kooperációs készségével járul hozzá.

Munkánk során fontos feladatként kezeljük a pedagógusok továbbképzését, tanfolyamokon való részvételét.

A nagycsoportosoknak a foglalkozások kötött formában zajlanak, mivel az iskolára való előkészítés így sokkal hatékonyabbnak bizonyul. A kis-középső csoportot kötetlenség jellemzi egyes

foglalkozásokon.

A helyes szokások kialakítására és elmélyítésére törekszünk, olyan légkör megteremtésére, amelyben minden gyermek szívesen megnyilatkozik. Szerepet kapnak a népi hagyományok, népszokások ápolása, különös tekintettel az ünnepekre. A differenciált megismerés, egyéni bánásmód elvének érvényesítése a tervező és gyakorlati munkát egyaránt átszövik.

A nevelőmunkát dajka segíti. A dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, aki épp úgy, mint az óvodapedagógus értékrendjével, magatartásával, beszédstílusával mint a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy tájékozott legyen az óvoda, az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről.

Feladatunknak tekintettük a természet szépségeinek felfedezését, óvását. A sok kirándulás, megfigyelő séták, helyszíni foglalkozás, növények, termések gyűjtése, majd későbbi felhasználása, mind bővíti a gyermekek ismereteit, élményeit, ötletet ad a játékhoz. A játékban a szabályok betartása, a helyes, udvarias viselkedés, a szép beszéd megismertetése és elmélyítése is érvényesül. Nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapos testnevelés megvalósítására, ugyanakkor mindennapos a mese - vers óvodánkban.

Az óvodapedagógusok beállítottsága, érdeklődése, a meglévő feltételek, az eddigi gyakorlat készítettek bennünket arra, hogy az alábbi minősített óvodai programot válasszuk némi módosítással.

E program: **"Tevékenységek központú óvodai nevelési program"**

4. 2. Tárgyi feltételek

A Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha épülete, a hozzá tartozó udvar kielégítően szolgálják a gyermekek biztonságos kényelmét és lehetővé teszik a mozgás – és játékigényük kielégítését.

Az óvoda épülete, elhelyezkedése:

Az óvoda a falu központjában, egy 1904-ben épült – többszörösen átalakított – épületben van. A gyermek csoportok száma 2, férőhely 50 (+10) fő. Környezete optimálisnak mondható, minden oldalról jól megközelíthető, csendes hely.

A telek összterülete 3100 m², ebből kert, gyümölcsös 80 m², udvari játszótér 2750 m², beépített terület 410 m².

Az udvar jól felszerelt: 2 db homokozó, 4 db hinta, 3 db komplett mászóka, 3 db rugós játék. Az árnyékos és napos helyek aránya jó, nyitott sátor felállításával bővíthetjük a szabadban tartózkodás lehetőségét. A lebetonozott rész lehetővé teszi, hogy a harmatos időben is a szabadban lehessen tartózkodni.

Az épület nagy átalakítását 1978-ban végezték el, majd 2020 -ban az épület teljes körű felújításon esett át. 2014-ban az elavult kazánok helyett újakat üzemelttek be, valamint 2020 -ban ezek is korszerűsítésen estek át. 1996-ban a balesetveszélyes, ódon kerítés helyére az épület stílusához igazodó új kerítés is elkészült.

A gyermek csoportok száma 2, minden csoportnak saját mosdója, öltözője van. Csoporttermeink több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, torna, foglalkozások, étkezések, pihenés színtere is. Felszereltsége jó. Textíliák, szakmai anyagok, edények, használati tárgyak pótlása, cseréje folyamatosan történik az elhasználódás mértékének függvényében. A magas csoportlétszámok miatt nagyobb az igénybevétel, így a cserére is rövidebb időn belül van szükség. A játékeszközök minden esetben az életkornak megfelelnek, esztétikusak, és a lehetőségekhez mérten folyamatosan cserélődnek, bővülnek. Vásárláskor felhasználjuk a jótékonysági rendezvények bevételét, a Szülői Munkaközösség segítségét, a költségvetés mellett. Emellett támaszkodunk a pályázati lehetőségekre és a szponzorok támogatására is. Könyvállományunkat folyamatosan gyarapítjuk, tudatosan válogatunk az értékes, hasznos könyvekből, amelyek felkészülésünket és a gyermekekkel való foglalkozást segítik.

4. 3. Napirend

Az óvodáskorú gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez elengedhetetlen az óvodai élet céltudatos szervezése. Ezt szolgálja a gyermekek életrendjét, időbeosztását tartalmazó folyamatos, rugalmas napirend.

A napirend összeállításánál a következő szempontokra figyelünk:

- biztosítsa a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg,
- biztosítsa a gyerekek biológiai, pszichikai szükségleteinek kielégítését, az aktív és passzív pihenés megfelelő váltakozását,
- biztosítsa a szabad játék alapját képező élményszerzési lehetőségeket (séták, kirándulások, ünnepek, hagyományápolás),
- biztosítsa a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve – a tevékenységek harmonikus elosztását,
- ügyelünk arra, hogy az elmélyült, tartalmas, hosszantartó játékhoz elengedő idő álljon rendelkezésre,
- figyelünk arra, hogy a gondozási tevékenységek végzése során minden kisgyermek a saját tempójában, elegendő időt kapva végezhesse el a tevékenységeket
- figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire,
- érvényesüljön a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét,
- rugalmasan figyelembe vesszük ünnepeinket, hagyományainkat,
- lehetőség szerint biztosítjuk a délelőtti és délutáni időszakban is a szabad levegőn való

tartózkodást.

- Nyári hónapokban az óvodai életet nyári napirend szerint szervezzük. Az év közbeni szokások megtartása mellett ez annyiban jelent változást, hogy a gyermekek lehetőség szerint az egész napjukat a szabadban töltik.

A pedagógiai program ajánlott napirendje

Időtartam	Tevékenységek
6.30 – 8.20	Gyülekezés, játék, gondozás, szabadidős tevékenység
8.20 – 8.40	Mindennapos testnevelés
8.40 – 9.15	Gondozás, reggeli
9.15 – 11.45	Komplex foglalkozás, játék és szabadidős tevékenység (udvari tevékenység, séta)
11.45 – 13.00	Gondozás, előkészületek az étkezéshez, étkezés előkészületek a pihenéshez
13.00 – 15.00	Pihenés
15.00 – 17.00	Felkelés, gondozás, uzsonna, játék és szabadidős tevékenységek, hazamenetel.

4. 4. Hetirend

A **heti rendben** a napirendhez hasonlóan érvényesüljön a folyamatosság, a rendszeresség, a nyugalom. Lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend különösen nevelési év elején másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Mindenekelőtt a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend és a napirend pontosabb betartását helyezzük előtérbe.

A hetirend kialakításának szempontjai:

- a heti rend összeállításánál figyelünk arra, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására,
- a hetirendben állandó helye van a szervezett mozgásos tevékenységnek, mely az óvodák feltételeihez igazodva valósul meg,
- az óvodák sajátos arculatához kapcsolódó mozgásos játékokat napi rendszerességgel szervezzük meg (zenés mozgás, népi gyermekjátékok),
- naponta lehetőség van az éneklésre, vizuális tevékenységekre, verselésre, mesélésre, a külső világ tevékeny megismerésére mikrocsoportban, kötetlen formában,
- elsődlegesnek tartjuk a játék szerepét, ezért elegendő időt biztosítunk az elmélyült, nyugodt játékhoz,
- az egyéb tevékenységeket a komplexitás figyelembevételével szervezzük meg,
- biztosítjuk a tervszerűséget, folyamatosságot, de törekszünk a rugalmasság megvalósítására,
- a heti rend összeállításánál figyelniünk kell: jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek, javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös

megvitatására.

Differenciált egyéni bánásmódra minden gyermeknek szüksége van. A gyermek fejlettsége, sajátosságai, otthoni élményei, aktivitásuk általában különbözik.

Ezért fontos: a gyermek tulajdonságainak a fejlődést legjobban biztosító nevelési ráhatásoknak, a gyermek adott szintjéhez szabott feladatoknak a pontos meghatározása. Mindennek alapja, hogy ismerjük a gyermek egyéni jellemzőit, megfigyelését folyamatosan végezzük. Kiscsoportban év elején elkészítjük a gyermek anamnézisének. Ismerkedünk a családdal, környezettel. Folyamatosan vezetjük az **Egyéni fejlettségmérő és fejlesztést meghatározó lapot**. Az óvoda feladata, hogy időben felismerje a gyermek átlagtól eltérő képességét, segítse azok kibontakozását. Módja: speciális foglalkozás keretein belül sajátos tevékenységek szervezésével Ez nem jelenti a többi gyermektől való elkülönítést, sőt a többi gyermek is lehetőségeihez mérten részt vesz a tevékenységekben. Azoknak a gyermekeknek az esetében, akiknek fejlettsége nem éri el a kívánt mértéket, felzárkóztató, kompenzáló kiscsoportos foglalkozásokat szervezünk. Tekintettel kell lennünk arra, hogy a velük való bánásmód ne jelentsen számukra hátrányos megkülönböztetést.

4. 5. Az óvoda kapcsolatai

Alapvető elvünk, hogy minden olyan személlyel és intézménnyel élő kapcsolatot alakítunk és tartunk fenn, akik nevelő munkánk hatékonyságát növelni tudják. Az óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodáink nyitottak és kezdeményezőek.

Cél:

Viszonyainkat az együttműködés, együttnevelés jellemezze a közvetlen, illetve közvetett

partnerekkel az intézmény hatékony szakmai működése érdekében, melynek során használjuk az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

A család, szülőkkel való kapcsolat:

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet. Az óvoda és család harmonikus kapcsolatának megteremtése a gyerekek fejlődése érdekében nélkülözhetetlen.

A családdal való együttműködés tartalma és alapelvei:

- A gyermeki és szülői jogok tiszteletben tartása és biztosítása.
- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A beiratkozást megelőzően: ismerkedő látogatás, ismerkedés az óvoda dolgozóival, gyermekeivel, a környezettel. Együtt játszás.
- Családlátogatás: tájékozódás az óvodapedagógus részéről, a gyermek szokásainak,

személyének megismerése.

- Szülői megbeszélések: az óvoda által javasolt formában, a szülők által kért témakörben.
- Nyílt napok szervezése.
- Kirándulások, rendezvények szervezése.
- Ünnepek, ünnepélyek megtartása, melyen a szülők is részt vesznek.
- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciók gyakorlat érvényesítése.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer elfogadtatása.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modell értékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, közvetítése.

Kapcsolatok külső intézményekkel

Bölcsőde

A gondozónőkkel aktív kapcsolat ápolása, a bölcsődéből érkező gyermekek óvodába történő beilleszkedésének megsegítésére. Az óvodapedagógusok tájékozódnak a bölcsődében a gondozónőktől a leendő óvodások egyéni szokásairól, baráti kapcsolatairól. A bölcsődések ellátogatnak leendő óvodájukba, ismerkednek óvodapedagógusokkal, az óvodásokkal. Folyamatos konzultáció a bölcsőde vezetőjével, a felmerülő problémák megoldásában, egymás munkájának támogatására.

Iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet biztosításának érdekében kívánatos, hogy kölcsönös nyitottság jellemezze az óvodapedagógusok és iskolai pedagógusok szoros együttműködését. Az óvoda egyik feladata az iskolára való előkészítés, mely akkor sikeres, ha a gyermek pozitív élmények útján ismerkedik meg az iskolai életmóddal.

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembevételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés tartalma:

- Az intézmény mindennapi életének kölcsönös megismerése: ennek alapján összehangolhatók a nevelési törekvések. Az óvodapedagógus megismerteti a tanítót az óvodai élet szokásaival, nevelési eszközeivel, nevelési módszereivel.
- Az óvodapedagógus tájékoztatást ad a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól.
- Nagycsoportosok közös látogatása az iskolába- a gyermekek ismerkedjenek meg leendő tanítóikkal, színes vonzó tapasztalatok útján tekintsenek be az iskola életébe, hogy érdeklődéssel, örömmel készülhessenek az iskolába.
- Visszajelzés az iskolából a gyermekek beilleszkedéséről az óvodapedagógus felhasználhatja e téren szerzett tapasztalatait nevelői munkájában.
- Szükség esetén a családdal és a Nevelési Tanácsadóval is együtt kell működni, a harmonikus iskolába lépés érdekében. Kiegészítő vizsgálatokat kell kérni arra vonatkozólag, hogy a gyermekben kifejlődtek-e a sikeres iskolakezdés alapvető képességei.

Együttműködés a fenntartóval

- Kapcsolatunk egyrészt a köznevelési törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók.
- Jóváhagyja az intézmény működését.
- Jóváhagyja az intézmény szakmai dokumentumait.
- Nyilvános pályázat útján kinevezi a vezetőt.
- A fent említett kérdésekben együttműködik az intézmény nevelő közösségével, a döntés előkészítésben kikéri véleményüket.
- Az intézmény éves beszámolót készít, melyben tájékoztatja a pedagógiai munka eredményeiről a fenntartót.
- A fenntartó által szervezett rendezvényekbe való kapcsolódás.
- A fenntartóval rendszeres, egyetértésen alapuló kapcsolat megvalósítására törekszünk.

Csurgói Pedagógiai Szakszolgálat

A fejlesztést igénylő gyermekek érdekében folyamatos az együttműködés. A gyermekek anamnézis feltárásában jelentős szerepet töltenek be, hiszen a korai fejlesztésben részesülő gyermekekről korrekt tájékoztatást kapunk. A tanácsadó által szervezett szakmai megbeszéléseken való részvételen segítjük kölcsönösen egymás nevelőmunkáját.

Az integráció, mint pedagógiai feladat hatékony teljesítése a szakszolgálat szakembereinek segítségével valósul meg intézményeinkben. Az egyéni fejlesztéseken túl a prevenció feladatok ellátásában is nagy szerepet vállalnak – gyógytestnevelés, logopédiai ellátás, fejlesztés, óvodapszichológiai ellátás, nevelési tanácsadás, tehetséggondozási munka támogatása.

Gyermekjóléti Szolgálat

Pedagógiai Programunkban megfogalmazott testi-lelki fejlesztésben való együttműködés.

Együttműködés módszerei:

- Jelzőrendszer működtetése (szóban és írásban).
- Kölcsönös párbeszéd (fórumok, óvodai rendezvények, szakmai napok).
- Gyermekvédelmi tevékenység nyomon követése céljából évenkénti írásbeli tájékoztató küldése az intézmény felé.
- Folyamatos, naprakész tájékoztatás.
- Az óvoda-iskola segítő rendszeresen látogatja óvodáinkat, lehetőséget biztosítva a szülők számára, a segítségnyújtásra.

Művelődési Ház

- Ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó szervezett tevékenységekben való részvétel.
- Rendszeres látogatás, különböző gyermekprogramokon.

Könyvtár

- Rendszeres látogatás, különböző gyermekprogramokon.
- Gyermek-, illetve szakirodalom kölcsönzés.
- Ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó szervezett tevékenységekben való részvétel.

Egészségügyi intézmények

- Folyamatos kapcsolattartás, szűrések, vizsgálatok.
- Az óvodakezdéshez szükséges orvosi vizsgálatok, illetve az időközi vizsgálatok (pl.: Szakértői véleményezés esetén) és iskolakezdés előtti vizsgálat.

- Tájékoztatások, előadások, egészségnapok, jelzések, visszajelzések.
- Védőnővel munkatervben meghatározott feladatok elvégzése.

Egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít, speciális szolgáltatások kertében hittan igénybevételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai, SNI gyermekek fejlesztése

5. 1. Játék

*„Gyermekeink úgy fognak holnap dolgozni, ahogyan ma játszanak:
alaposan és kitartóan vagy figyelmetlenül és unottan.”*

(Elisabeth Plather)

A gyermek legfontosabb, legfőbb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A gyermek olyan önkéntes, szabadon választott tevékenysége természetes gyermeki megnyilvánulás melyet az önkéntesség, spontaneitás, az örömlélmény, az aktivitás és a variabilitás jellemez. A játék a hatékony

személyiségformáló hatása miatt megkülönböztetett helyet kap az óvodai nevelőmunkában. Fejlesztő hatását, szerepét kiterjeszti az egész pszichikumra. A gyermek játékos tevékenységben dolgozza fel mindazokat a tapasztalatokat, amelyeket a szűkebb és tágabb társadalmi környezetben szerez. A játék során a gyermek feloldódik, átadja magát az önfeledt, élményt adó tevékenységnek. Az élmény növeli az aktivitást és kitartást, így a játék, kreativitásukat fejlesztő, és erősítő tevékenységgé válik. Fejlődik társas viszonya, mert az együttes játékszabályok, normák betartására készíti. A gyermek a játék minden helyzetében önállóan dönthet, ez a szabadság érzését biztosítja számára. A szabadságot, annak megélését is tanulni kell. Korlátok, vagyis szabályok, egyezségek nélkül nincs szabadság. Az óvodás korú gyermek a szabadság érzését is tevékenykedése közben éli át, gyakorolja be. A játék a gyermek számára a szabadság gyakorlásának természetes terepe és alkalma, vagyis semmi mással nem helyettesíthető és pótolható szabadságélmény-forrás. A játék legnagyobb öröme tehát a szabadság érzetében rejlik. Az igazi szabadságot azonban csak abban az esetben gyakorolhatja és tapasztalhatja, ha az értelmes korlátokat is meghatároztuk. Az életre nevelés a játékból indul, a játék segítségével teljesedik ki. Épp ezért fontos, hogy a napirendben a tevékenységek megszervezésekor a játék megkülönböztetett időarányt kapjon. Az önfeledt játék tudatalatti tartalmakat is képes a felszínre hozni, ezáltal az esetenként szorongást okozó hatásokat kompenzálni. Nevelőértékük meghatározó a személyiségfejlődés folyamatában.

A játék formái az óvodában:

- gyakorló- vagy funkciójáték,
- szimbolikus – szerepjáték,
- konstruáló, építő játék,
- szabályjáték,
- barkácsolás.

Célunk, feladatunk

A gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciáinak fejlesztése szabadon választott, változatos játéktevékenységeken keresztül. Legyenek képesek intellektuális, mozgásos és szociális tapasztalatok, élmények átélésével gyermeki vágyaik és ötleteik kibontakoztatására játéktevékenységekben. Örömmel és bátran válogassanak játékeszközök és tevékenységek között.

Az óvodapedagógus feladatai

- Feltételek biztosítása (nyugodt légkör, elegendő hely–idő–eszköz és élményszerzési lehetőségek) az elmélyült játékhoz.
- Szükséges feltételek megteremtése: változatos élményszerzési lehetőség, alkotókedvű légkör, állandó, ideiglenes, egyszerű, alakítható és személyes játszóhelyek kialakítása a különböző típusú játékokhoz, csoportszobában és szabadban egyaránt elegendő, lehetőleg összefüggő játékidő, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő változatos anyagok, eszközök, játékszerek, félkész- és szimbolikus kellékek gazdag választéka.
- 3-7 éves korig megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének alakítása az egyéni sajátosságokhoz igazodva.
- A támogató környezet megteremtése során figyelembe kell vennie a gyermekek előzetes tapasztalatait és ezekre kell építeni.
- Különböző játékfajták megjelenésének elősegítése.
- Kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztése.
- Érvényesítse a szabad játék túlsúlyát és segítse a gyermeki fantázia kibontakozását.
- A játéktevékenység irányítása során személyre szabott, pozitív, egyéni és fejlesztő értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- Olyan ösztönző helyzetet igyekszünk a gyermekek számára kialakítani, amelyben a

kreativitása megnyilvánulhat.

- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítsunk a játék számára.
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtsünk a sokszínű játék kialakulásához.
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartjuk.
- A játékba integrált tanulási lehetőség biztosítása a folyamatos élménynyújtáson keresztül.
- Szívesen játszanak társaikkal, legyenek képesek a szerepek elosztására és a szabályok felállítására.
- Az alkotó képesség, az ötletesség, eredetiség, a problémamegoldás kibontakoztatásának elősegítésére.
- Érvényesüljön a szabad játék túlsúlya a személyiségformálásban, a képességek fejlesztésében, az ismeretnyújtásban és az anyanyelvi fejlesztésben,
- Az óvodapedagógus utánzó mintát ad a játéktevékenységre; majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.
- Az óvodapedagógus folyamatos jelenléte, ami lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.
- Az óvodapedagógus tudatos jelenléte, amely biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, amit feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival ér el.
- Változatos, élményt adó játékos tevékenységek, játékok szervezése, amelyben a gyermekek ismereteinek bővítése, kreativitása, értelmi képességeinek fejlesztése, érzelmi élete gazdagítása, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A vásárolt játékok mellett a természetes alapanyagú, a témához illeszkedő, esztétikus saját készítésű játékok felhasználása.

- Évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó játéktevékenységek alkalmazása.
- A szabályjátékon kívül minden más játéknál az indirekt játékirányítás elvárásai a mérvadóak: ötletadás, eszköz biztosítása, kérésre szerepvállalás, metakommunikációs eszközös alkalmazása
- Folyamatos megfigyeléssel információszerzés a gyermekek fejlettségéről, a fejlesztés lehetőségeinek kihasználása.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Az óvodapedagógus feladata a játék feltételeinek megteremtése. A tevékenységközpontú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a szabad játékra. Megfelelő kezdeményezéssel, a gyermekekkel közösen készített egyszerű játékeszközök motiváló hatására építve lehetővé tesszük, hogy a környezetünkben végbemenő történések, aktualitások, óvodai életünk egyéb tevékenységformái a játékfolyamatokba integráltan, komplexen megjelenjenek. Ezt a játék témájának kezdeményezésével, a játék tartalmának elmélyítésével, a csoportszobában megkezdett játék folytonosságának biztosításával – indirekt módon - valamint eszközkészítéssel, eszközök biztosításával segítjük. Biztosítjuk a játék szabadságát a társválasztás, az eszközválasztás és a játékfolyamat szabad kiválasztásának terén. Tiszteletben tartjuk a gyermek jogát az elutasításhoz társválasztás, eszközválasztás esetében is. Élmények, tapasztalatok nyújtása. Akkor, amikor óvodás gyermekek életéről, játékáról gondolkodunk nagyon sokszor, és sok viszonylatban előkerül az élmény fogalma. A gyermeki játéknak is egyik fontos feltétele, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Élmények nélkül nincs, nem alakulhat ki a játék. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetből hoz az óvodás, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhhetnek

- közvetlen környezetükből, a családból, (pl. közért, piac, buszállomás)
- óvodapedagógussal való beszélgetés, együtt játszás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták)
- médiák által, (tv, videó)
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás)
- egyéb intézmények során. (tűzoltó, könyvtár, posta)

Következetes szabályok felállítása

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalma biztosítják. Fontos, hogy a vigyázzanak egymás játékára. Az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során.

A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékba. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel tovább lendítjük. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. A durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége.

Játékidő

Mivel a játék alapvető tevékenység ezért természetes, hogy a napirendben erre biztosítjuk a legtöbb időt, hogy ki tudjon alakulni az elmélyült játék.

Megfelelőhely a játékhoz

Megfelelő tér biztosítása a csoportszobában és az udvaron is fontos. A csoportszoba kialakításánál figyelembe vesszük a csoportok összetételét, életkorát és egyéni igényeit. A nyugodt hangulatú játéktevékenység megteremtéséhez elkülönített sarkokat, „kuckókat” alakítunk ki. Biztosítjuk a

gyermek számára a szabad rendezkedést a csoportszobában, hogy ők maguk is a különböző eszközök kreatív használatával a csoportszobát átrendezhessék, maguknak új játéktereket alakíthassanak ki.

Játékszerek

A játékeszközök biztosításánál figyelünk a gyermek élményeire, tapasztalataira. A játékban nagy lehetősége van az egyéni ismereteknek megfelelő differenciált eszközök biztosításának.

Az óvodapedagógusoknak ismernie kell a különböző játékok fejlesztő hatását. A játékeszközök megválasztásánál figyelünk, hogy esztétikusságra és tartósságra, fejlesztő hatásra. A játékszereket, eszközöket olyan elérhető közelségben helyezük el, hogy azokat a gyermekek szabadon használhassák. A játékeszközöket cserélgetjük korosztályonként, ezzel biztosítjuk a változatosságot. A játékszerek-eszközök birtoklásánál előforduló konfliktushelyzetek megoldásának indirekt, illetve ha szükséges direkt módon történő segítségével alakítjuk csoportunk szocializációját.

Az óvodapedagógus személyisége

A játék légkörének kiegyensúlyozottságát meghatározza az óvodapedagógus személyisége, viselkedése, hangneme. Legyen mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyerekek. Segítése akkor fejlesztő, ha az csak olyan szintű és mértékű, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van. Az óvodapedagógusnak közvetítenie kell a társak felé azt, hogy a szomorúakat, elesetteket, bátortalanokat felkarolni, segíteni kell, a rendbontókat pedig, tapintatosan megszelídíteni.

A fejlődés várható eredményei

- Legyenek képesek akár több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Konstruáló játékok legyenek kreatív.
- Mozgásos és értelmi szabályjátékok szabályait értsék meg és törekedjenek betartásukra.

- Viselkedésük a játékban legyen kulturált.
- Képesek legyenek döntéseket hozni: kivel, mivel, hol szeretnének játszani.
- Önállóan is készítsenek a játékhoz eszközöket.
- Az elmélyült, tartós, témájában gazdag játék. Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását.
- Játékszereit is át tudja adni.
- Szívesen részt vesz a szabályjátékokban, egészséges versengés jellemzi: vereségeit, győzelmeit elfogadja.
- SNI és HHH gyermekek egyéni fejlettségi szintjéből kiindulva önmagához képest legoptimálisabb fejlettségi szint elérése.

Sajátos nevelési igényű gyermekek játéktevékenysége

Minden gyermeknek igénye a játék, annak minden kedvező hatásával. Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, hogy a gyermek fokozottan biztonságban érezze magát, figyelmét a tevékenységre tudja összpontosítani. A sokirányú tapasztalatszerzés elősegítésére fontos a minél hosszabb megszakítás nélküli játékidő biztosítása, ezért számunkra különösen kedvező a folyamatos napirend. Törekedni kell arra, hogy az SNI gyermekeket is minél hamarabb bevonjuk a közös játékba. Lehetőséget kell biztosítani a pozitív és negatív élmények „kijátszására”, valamint, hogy a sérült gyermekek is mindenfajta játéktevékenységben részt vehessenek. A játék minden fajtájának nagy szerepe van az utánpótlásnak, amelyben megfelelő mintát tudunk nyújtani.

Mozgásos játékban fellépő nehézségek

Különösen figyelni kell arra, hogy a különböző mozgásos játékot játszó gyerekek ne zavarják egymást, az épek vigyázzanak sérült társaikra, és a sérülés mértékétől függően, a SNI gyermekek is igyekezzenek alkalmazkodni társaikhoz. Meg kell találni a játékban azt a feladatot, amit a sérült gyermek is meg tud oldani. Például, változtatni lehet a járás, futás módján (pld.: négykézláb

járással). A labdajátékokban a pedagógus kreativitásán múlik, hogy miként tudja bevonni a sérülteket a játékba. Ha egyáltalán nem tud részt venni, akkor például, kapjon például játékvezetői feladatot, vagy pontozza az eredményeket stb.

5. 2. Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodás korú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese.

A verselés és a mesélés élmény a kisgyermek számára. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá. A gyermekek szeretik a verset és a mesét, örömet okoz nekik és várják a vele való találkozást, kérik, igénylik.

Minden nap verselünk, mesélünk valamilyen formában reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. A kezdeményezések anyaga változatos, a magyar népmesék, a mondókák, dramatikus szöveges gyermekjátékok, verses mesék, mondókák, versek, dúdolók nap, mint nap előkerülnek.

Az irodalom közege a nyelv, ezért lényeges, hogy nyelvtanilag tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához. Megfelelő eszközöket biztosítunk, hogy el is játszassák a nekik tetsző mesét. Lehetőséget biztosítunk a gyakori ismétlésre, a többszöri feldolgozásra, bábozásra. A gyermekek által otthonról hozott könyvek elmesélésére, nézegetésére.

A felnőtt példát mutat arra, hogyan kell elképzelt vagy megélt eseményeket tagolni, szavakban kifejezni, folyamatosan elmondani.

A vers játék a nyelvvel, az érdekes szépen hangzó beszéddel.

A mese: az anyanyelv zenéje.

Célunk, feladatunk

- A gyermekekkel való különös játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége, szellemi szükségleteik kielégítése: beszéd, tanulás, tanítás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény.
- Az emlékezet fejlesztése.
- Analizáló – szintetizáló képességek fejlesztése a beszéden keresztül.
- A beszéd eszközként való használatának fejlesztése – szókincsfejlesztés.
- A beszédmegértés képességének fejlesztése.
- Igény kialakítása az irodalmi élményekre – irodalmi fogékonyság alapozása.
- A könyv iránti szeretet kibontakoztatása, a könyvvel való helyes bánásmód elsajátíttatása.
- Változatos irodalmi élmények nyújtásával belső igény felélesztése a színház, a múzeumok, könyvtár értékei iránt.
- A meseélmények segítségével, a mondókák, versek zeneiségével a gyermekek pozitív személyiség jegyeinek megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A kisgyermeknek ahhoz, hogy az irodalomhoz hozzájusson, közvetítőre van szüksége. Együttlétre a felnőttel, aki fejből mondjon az alkalomhoz illő mondókákat, verseket, mutassa meg a hozzájuk illő mozdulatokat, játékokat. Emlékezetből, ritkábban könyvből meséljen, arcával, hangja játékaival keltse életre a meséket. A kicsiknél az énekelt szövegből bontakozzék ki a mondóka, abból a vers, a verses mese, ebből a próza.
- Minél kisebb a gyermek, annál több legyen a dal, a mondóka, játék, ezt kövesse az állathangutánzó és felelgető mesemondókák, a láncmesék, versek, verses mesék, majd a

hosszabbodó prózai mesék. A felhasznált irodalmi anyag összeállítása igényes legyen.

- A kisgyermeknek szóló versmondásban a ritmus, a hangzás legyen az elsődleges.
- Az óvodapedagógus ne magyarázza a verset, ne kérdezze a gyermektől, hogy miről szól.
- Beszélgessen velük, válaszoljon a spontán kérdésekre. Törekedjünk az ismétlések gyakoriságára.
- Legyen a gyermekeknek kedvenc meséjük. A szájhagyományban élő meséket vegyük be tervezésünkbe. A mesemondás alkalmait a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokással teremtsük meg.(pl. csengő háromszori megcsengetése, gyertya gyújtása, saját párnára ülés a mesekuckóban, stb.)
- Az óvodapedagógus tudjon: sok mesét, verset, mondókát. Legyen vers, mesegyűjteménye. “Gépi mesét” csak igen ritkán hallgassanak a gyermekek. Csak az igényes diafilmeket vetítsük le. Szoktassuk a gyermekeket a csendre mesehallgatáskor.
- A mindennapos mesélés feltételeinek, szokásainak kialakítása a csoportban. A mindennapi mesélés, vers, bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok igényének kialakítása, mely erősíti a gyermek előtt a külvilág és az ember belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat, segítve a régi és új benyomások elfogadása, és többszöri feldolgozása.
- A mindennapos mese segítse a kiegyensúlyozott mentálhigiénés állapot megteremtését
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- Sokrétű, igényes irodalmi anyag válogatása az egyetemes értékű és népi művek megfelelő arányú felhasználásával.
- Az irodalmi anyagokat, műveket az életkori sajátosságok figyelembevételével válogatja, használja. Olyan mese és versanyag kiválasztása, amely a gyermekek értelmi, érzelmi és

erkölcsi fejlődését, fejlesztését segíti, feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat, feloldást ad az esetleges gyermeki félelmekre, feszültségekre.

- Irodalmi élményhez juttatás - változatos kulturális programok látogatásával, az óvodapedagógusok példaértékű előadómódjával, grammatikailag helyes, élményszerű, szemléletes előadásaival. Minél több alternatív lehetőség teremtése az önkifejezésre - báb, dramatikus játék, drámajáték, játék, saját mese - mozgással vagy ábrázolással való megjelenítésre.
- A báb személyiségfejlesztő és feszültségoldó hatásának kihasználása.
- Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető. Műveltségi tartalmak iránti fogékonyság fejlesztése, a könyv, az irodalom megszerettetése, az igényességre szoktatás.
- Segítse a vers, mondóka, mese az érzelmi biztonságot, a belső képalkotást, mely a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- Verselés, mesélés során a magyar költészet, a népi, dajkai hagyományok segítsék elő a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését.
- Az életkori sajátossághoz igazodó népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek alkalmazása.

A fejlesztés tartalma

Az óvodapedagógus naponta többször kezdeményezzen verset, mesét, a gyermekek kérésének, érdeklődésének az adott szituációnak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével.

A gyermekek kedvük szerint bármikor nézegethessenek képeskönyveket. Kerüljön sor beszélgetésre

a napi tevékenységek során. Egy-egy mesét hosszabb időn keresztül mondjon, többször legyen alkalma a gyermeknek meghallgatni. Évente 12-20 alkalommal meséljünk új mesét. A többi időt a már korábban megismert kedvenc mesék töltsék ki. Az óvodapedagógus segítse elő a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközökkel a mese tartalmának eljátszását. Fontos, hogy az óvodapedagógus teremtse meg a mesehallgatáshoz szükséges külső-belső feltételeket. Biztosítsunk lehetőséget vers-és mesemondásra.

Irodalmi művek hallgatására igényesen válogasson egyéni érdeklődéséből, műveltségéből adódóan a rendelkezésre álló irodalmi alkotásokból. Az irodalmi anyag tartalma legyen a szituációhoz, a gyermek életkorához, érdeklődéséhez megfelelően kapcsolható.

- Mondókák: (népi mondókák, kiszámolók, hintázók, lovagoltatók, labdázók, párvalasztók, felelgetők, csiklandozók, altatók).
- Mesék: (állat, tündér, tréfásmesék, népmesék, műmesék, folytatásos mesék, verses mesék).
- Versek: (népköltészeti alkotások, klasszikus és mai gyermekversek).

Beszédművelés

- Fontos a beszédhallás, beszédmegértés, beszédmozgás fejlesztése.

Alkalmazzunk:

- légző gyakorlatokkal kapcsolatos játékokat.
- hallással és hangadással kapcsolatos játékokat.
- artikulációs mozgással kapcsolatos játékokat.
- nyelvtörőket, gyorsasági gyakorlatokat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szeretik és igénylik a mesemondást. Maguk is részt vesznek a mesemondás feltételeinek megteremtésében.

- Szívesen mondanak spontán módon mondókákat, verseket, meséket.
- Tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat.
- Figyelmesen, csendesen végig hallgatják a mesét, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A folytatásos mesék, versek, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a mese fordulataik, amiket belevisznek játékukba.
- Szóban is kiegészítenek ismert meserészleteket, szófordulatait a mindennapi beszédükben alkalmazzák.
- A mese legfontosabb elemeit megjegyzik (szereplőket, eseményeket) megnevezik azokat.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik.
- Mesekönyveket önállóan nézegetik, hozzájuk kapcsolódó szöveget, képolvasást, magyarázatot összefüggően mondanak.
- Mesét szívesen és örömmel hallgatnak. A hallott irodalmi műveket szívesen hallgatják újra.
- Társaikat és a felnőtteket figyelmesen végig hallgatják.
- Ismerik az óvoda könyvespolcát, önállóan kezelik.
- Vigyáznak a könyvekre. Az olvasást utánozzák, érdeklődnek egy – egy betű iránt.
- Képesek önálló mondóka, vers és mesemondásra.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, azokat szívesen, érthetően, kifejezően előadni.
- Képesek erkölcsi, közösségi érzések megélésére, erkölcsi ítéletek megfogalmazására az irodalmi alkotások hatására. Képesek az irodalmi alkotások hősével azonosulni, élmények, érzelmek hangulatok, benyomások érzékelésére, megélésére a befogadás folyamatában. Képesek az esztétikai élményszerzésre, az esztétikai hatások befogadására.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. A zene hatása olyan emberformáló erő, mely kihat a gyermek egész személyiségére. Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, ezért szeretik az ének foglalkozásokat, szívesen énekelnek, játszanak dalos játékokat, játékosan „táncra” is neveljük óvodásainkat. Fejlődik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. A zene fejleszti hallásukat, ritmusérzéküket, játékos alkotókedvüket. A néphagyományokat megőrizzük, a tervünket évszakokhoz, ünnepekhez, ünnepélyekhez, mozgáshoz, óvodai életéhez igazítjuk. Ünnepeink színvonalas műsorok keretében zajlanak, jelentős hangsúlyt fektetve a mondókák, körjátékok, gyermektáncok zenei lehetőségei kihasználására. Az óvodapedagógusok zenei felkészültsége, dalanyag ismerete tartalmas, sokoldalú. A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, miközben fejlődik zenei emlékezetük, képzeletük, esztétikusan formálódik mozgásuk. Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben kezdeményezéseken és foglalkozásokon.

Célunk, feladataink

- Igényes zenei élményhez juttatással fejlődjön a gyerekek zenei ízlése, zenei kreativitása, esztétikai fogékonysága, zenei képessége, és a zenei anyanyelv használata.
- A gyermek zenei élményhez juttatása – az óvodapedagógus éneke, vokális és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- A gyermeknek az éneklés örömet szerezzen, belőle társas zenélés, éneklés bontakozzon ki.
- Alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását.
- A zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.

- A néphagyományok, műzenei-és más népek dalainak, zenéinek megismertetése.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet kreatív zenei kedv fejlesztése.
- Mozgás és testtartás dalhelyzetekhez való igazításának megalapozása.
- Közösségi élmények nyújtása dalos játékokkal, közös zenéléseken keresztül.
- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, élmény nyújtása.
- Képességfejlesztés: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus, szép mozgás kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a zenei képesség fejlesztésében fordítson hangsúlyt a hagyományápolásra, az énekes népi játékok, mondókák, ölbéli játékok alkalmazására,
- a gyermekek megismertetése az egyszerűbb és bonyolultabb mozgás- és térformákkal, a fogócskák, bújós-vonulós, kapus-hidas, párválasztó, párcserélő, fogyó és gyarapodó, valamint kitalálós játékokkal,
- a zenei ízlésvilág formálására válogatás klasszikus és kortárs művek alkotásaiból,
- zenehallgatási anyagként ismerkedés más népek és a kisebbség dalaival,
- a zenei fejlesztés megvalósítása lehetőség szerint történjen csoportszobában és udvaron egyaránt,
- a zenei fejlesztést szolgáló saját készítésű, és vásárolt eszközök, hangszerek, kellékek rendszeres használatának biztosítása,
- a felhasznált zenei anyag igényes, életkorhoz, adott korcsoport képességszintjéhez igazodó

kiválasztása, összeállítása,

- hallás, ritmusérzék, mozgáskultúra fejlesztése,
- a zenei képességfejlesztésben a természet hangjainak, kincseinek felhasználása,
- zenei kreativitás fejlesztése,
- a helyes testtartás kialakítása, esztétikus, szép mozgás fejlesztése,
- a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelem gazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok),
- zenehallgatásként komolyzenei művek, magyar népdalok és igényes műdalok szépségeinek megismertetése,
- a digitális eszközöket, céljainak megfelelően, tudatosan alkalmazza az érdeklődés felkeltésére, az ismeretszerzés fejlesztésére.
- a gyermekek zenei kultúrájának legyen része a népi énekes játék is.

A fejlesztés tartalma

A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll. Ehhez kapcsolható az állatok hangja a természetben, környezet hangjai, ezek újra felidézése, hangutánzással való kiegészítése, emberi hang megnyilvánulások, hangutánzó játékok, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű mozgásformák, táncos jellegű mozdulatok, mozgás improvizáció zenére, színesítik zenei tevékenységet.

Magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játécai:

- egy és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, höcögtetők, lovagoltatók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdáztatók, stb.
- körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók, sor - és ügyességi játékok).
- magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai, más népek dalai: táncos játékok.

(lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódós játékok, kapuzók) népszokások: a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva.

- gyermekekhez írt műdalok.
- hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások (vokális és hangszeres zene), műdalok, alkalmi dalok (ünnepek dalai).
- rögtönzött hangszerek készítése.

A készségfejlesztő feladatok egymásra épülnek, és mindaddig előkerülnek és felszínen vannak, ameddig az minden gyermek sajátja nem lesz.

Az óvodapedagógus ismerje a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy munkáját tudatosan tudja megszervezni:

- éneklési készség (tisztá éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése) fejlesztése,
- a zenei hallás fejlesztése (magas- mély hang különbsége, halk-hangos közti különbség, hangszínek felismerése, belső hallás fejlesztése),
- ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, gyermekhangszerek),
- a zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok),
- zenei alkotókészség fejlesztése,
- a zenehallgatásra nevelés.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hang terjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.

- Tudjon felelgetős dalt énekelni társával, vagy a csoporttal.
- Tudjon visszaénekelni dallamot.
- Tudja megkülönböztetni és reprodukálni a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat dallamban, ritmusban.
- Tudja kifejezni cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Tudjon énekelni alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Tudjon felismerni dallammotívum alapján hallott dalt, néhány természeti környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejangot), hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját).
- Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget (kör, csigavonal).
- Próbálkozzon dallamrögtönzésekkel.
- Tudjon kitalálni dallamhoz mozgást, játékot.
- Szeretnek és gátlások nélkül tudnak egyedül és közösen énekelni, mondókázni.
- Élvezettel játszanak dalos játékokat, hallgatnak zenét.
- Játékukban önállóan használják a mondókákat, kiolvasókat.
- Tudnak ritmust, dallamot, mozgást improvizálni. Esztétikus kifejező mozgásra törekszenek.
- Belső hallásuk fejlett, képesek dallambújtásra, hangszínek, hangszerek, a környezetük hangjainak felismerésére, megkülönböztetésére.
- Életkornak megfelelően ismernek néhány hagyományhoz kapcsolódó népi mondókát, népdalt.

5. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, a közösségi rendezvényeken való bemutatására, a tehetségek bátorítására törekvés. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével, mely az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A vizuális tevékenységek a gyermekek kedvenc időtöltései közé tartoznak. A gyermekek számára elérhető helyen rendelkezésre állnak gyurmázáshoz, rajzoláshoz, festéshez, vágáshoz, ragasztáshoz szükséges eszközök. Játékidőben szívesen tevékenykednek velük. A tevékenységek megszervezésében alapul szolgálnak az évszakok változásai, az ünnepekhez kapcsolódó ajándékkészítések, a természet szépségei, amelyek érzelmileg is közel állnak a gyermekhez. Alkotásaikat szívesen készítik, örülnek neki és vigyáznak rá. Munkáikkal az óvodai falújságot díszítjük, ahol szüleik is megtekinthetik. Összegyűjtjük őket, esztétikusan tároljuk, majd év végén hazavihetik műalkotásaikat. A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotásokkal való ismerkedés, fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyermekek képzetek, gazdagodik élmény-és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. A gyermek alapozó élménye, a külvilágról szerzett tapasztalatai eltérőek. Biofizikai érzékelésük, manipulációs készségeik, író, rajzoló mozgásuk egyéni és az óvodáskor előtti időszak pozitív és negatív hatásait tükrözi. Az ábrázolás során fejlődik értelmi képességük, vizuális érzékelésük, észlelési, emlékezeti képességük, manuális és dinamikai képzetük, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotóképességük, esztétikai érzékenységük. Megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal,

az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Tudatosodik bennük, hogy a környező világ térben-, mozgásban-, történésben létezik. A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei, a kötetlen és kötött foglalkozások együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

Célunk, feladatunk

- Alakuljon ki a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése, esztétikai érzékenysége, igényessége, az esztétikai élmények befogadásának öröme és képessége. Gazdagodjon tér-, forma-, színeképzetük, esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk, igényességük.
- Az óvodai nevelésben ismeret és képesség jellegű tudás megszerzése, mely által a gyermek vizuális, kommunikációs képessége fejleszthető.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően. Vizuális megértés, befogadás alapozása.
- A megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése.
- Formaérvék fejlesztése térformákkal: az alakzatok egyéni jegyeinek megfigyelése téri szempontból. Formaképzetek gazdagítása (sémák, szimbólumok megismerése, gyakorlása, differenciálása).
- Arányérvék fejlesztése.
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Színérvék fejlesztése: színek alkalmazása következetesebb, tudatosabb módon.
- Vizuális emlékezet és képzelet képességének fejlesztése.
- Ritmusérvék fejlesztése.
- Téri – képi - logikai képesség és konstruáló képesség fejlesztése. Sokféle lehetőség megmutatása a megjelenítésre.

- Esztétikai érzékenység fejlesztése.
- Technikai képességek fejlesztése.
- Mozgáskoordináció, taktilis érzékenység fejlesztése.
- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt.
- Az alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus feladata, hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek ábrázoló, konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Fejlessze képi gondolkodásukat.
- Keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenységvágyát.
- Biztosítsa a feltételeket: - tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök.
- Sajátíttassa el a technikai ismereteket, juttassa a gyerekeket az alakítás öröméhez.
- Teremtse meg a szabadidős és kötött ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit.
- A figyelem összpontosítása.
- A valóság alakzatainak megfigyelése egy-egy tulajdonság alaposabb tanulmányozásával.
- Hasonlóság, különbségek önálló felismerése.
- Színek meghatározása, helyes használata.
- Képelemek rendezése a cselekmény, illetve a köztük lévő viszonyok kifejezésével.
- Az esztétikai minőségek bővítése.
- Az alaptechnikák alkalmazása: rajzolás, festés, mintázás, a már megismert egyéb.
- Technikák használata elemi szinten (vágás, hajtogatás, fűzés, kötözés, ragasztás, egyéb).
- A helyes eszközhasználat gyakorlása.

- A helyes testtartás kialakítása.
- Ritmusképzés megadott elemekből, nyomhagyással, térformák rendezésével, sordíszek készítése.
- Az esztétikai tartalmak felismerése az elkészült munkákban.
- Szóbeli kifejezésük: - szép, gyönyörű, kedves, felemelő, csodálatos, stb.) rút, csúnya, csúf, taszító, stb.
- A munkafogások elemi szinten történő alkalmazása.
- A gyermek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.
- Segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak gyermeküknek lehetőséget az ábrázolásra.
- A kész alkotásaikat őrizték és becsülik meg, örüljenek neki.
- Az önkifejezés megvalósításának segítése, a különféle technikák, eszközök alkalmazásával, az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtésével, örömteli alkotóléggör biztosítása.
- A kortárs képzőművészeti, népművészeti alkotások és esztétikus tárgyi környezet megismertetése az esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük formálása.
- Olyan élmények biztosítása, amelyet örömteli megvalósítás követ.
- Az ábrázoló tevékenységek, a gyermeki alkotó-alakító tevékenységek feltételeinek megteremtése, biztosítása az egész nap folyamán, a csoportszobában és szabadban egyaránt.
- Az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására, a tevékenységek megvalósításánál és az azokhoz alkalmazott eszközök használatánál az életkori és az egyéni fejlettségi szint, képességekhez szerinti differenciálás érvényesítése.

- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: (pl. megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése. stb.)
- A természetes anyagok elsődleges alkalmazása, felhasználása.
- Képzőművészeti alkotások megismertetése, az esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük formálása.
- Az élmény- és fantáziavilág képi szabad önkifejezésének fejlesztése, a tér-forma-színképzet gazdagítása, az értékelő, önértékelő képesség alakítás.
- A kompetencia által kínált változatos technikák maximális alkalmazása.

A fejlesztés tartalma

Az óvodás gyermek az őt környezetéből érő spontán vizuális ingerek és a szervezett foglalkozások hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik. Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja.

A vizuális nevelés csoportosítása:

- Firkálás, ábrázolás, kézművesség, díszítés, építés

A vizuális műfajok aránya:

- 3-4 évesek: firkálás, ábrázolás 50 %; kézművesség, építés 50 %; díszítés ezen belül 10 %
- 4-5 évesek: firkálás, ábrázolás 50 %; kézművesség, építés 50 %; díszítés ezen belül 20 %
- 5-6-7 évesek: firkálás, ábrázolás 40 %; kézművesség, építés 60 %; díszítés ezen belül 30 %

A tervezés támaszkodhat: évszakokra, ünnepekre, történelmi eseményekre, népi mesterségek időrendjére.

Kisebbeknek

- Az ábrázolás anyagaival való ismerkedés közben firkálásból, gyurkálásból kibontakoztatva, elsősorban a gyermek élményeihez kapcsolódó témák kifejezése.
- Képalakítás, firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyermek kedve, érdeklődése szerint, képzeletük, emlékképeik, képzeletük nyomán.
- Játék közben anyagok, tárgyak szétválogatása színek hasonlósága alapján.
- Ábrázolás próbálgatása a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.
- Képek készítése festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcollással, nyomattal.
- Rajzolás puha ceruzával, puha viasszal, zsírkrétával.
- Az emberalak részformái: fej, törzs, karok, lábak.
- Térviszonyok jelzése: fent – lent, egymás mellett.
- Plasztikai munkák kezdeti fokon, különféle formák, tárgyak gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.
- Természeti tárgyak, termékek gyűjtése
- Könnyen munkálható anyagok gyűjtése: agyag, homok, hó, gyurma, papírok, dobozok, termékek, textildarabok, fonalak, fadarabok.
- Az anyagok formálása: darabolva, gömbölyítve, sodorva, simítva, gyűrögetve, tépegetve, karcollva, ragasztva, nyomot hagyva.
- Építés: különböző formák rakosgatása, sorakoztatása (tornyok, kerítés, kuckó).

Nagyobbaknak

- Közös játékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök készítése.
- Alkalmi ajándéktárgyak készítése, díszítése.
- Képalakítás: A rajzolt formák gazdagítása.

- Rajzolás az udvaron, aszfalton.
- Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolósa saját elképzelés alapján. Mesék, történetek, események képi ábrázolósa.
- Különböző cselekményes jelenetek, mese-vers megjelenítése.
- Rajzolás bottal a földre, krétával táblára, aszfaltra, kifeszített nagy papírra, puha ceruzával, krétával, filccel.
- Festés ecsettel gombfestékkal, temperával, színkeveréssel.
- Képalakítás: spárga, fonal textil, papír felhasználásával.
- Tépéssel, folt darabkák felragasztásával.
- Térviszonyok ábrázolósa.
- Plasztikai munkák: természeti tárgyak gyűjtése, egyszerű ajándéktárgyak készítése, bábok, díszletek készítése.
- Ismerkedés külféle technikákkal pl. nyirkálás, tépés, hajtogatás, konstruálás bemélyítés, kerekítés, ragasztás, karcolás.
- Építés: nagy térbeli alakzatok formálása a gyermekek közös mozgásos játéka során. Közösen készített nagyobb makettek. Óvodapedagógussal közösen kiválasztott műalkotások nézegetése.

Értékelés:

Egymás-és saját munkák nézegetése, tanácsadás, segítségadás.

Az értékelés szempontjai: helyes eszközhasználat, vizuális emlékezet szintje, kézmozgások, fogások, tiszta, rendezett alkotás, részvétel a közös tevékenységben, egyéni megoldások, ötletek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- örömforrás számukra az élményen alapuló vizuális tevékenység,

- képalkotásaikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, témaválasztásuk változatos,
- az alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása,
- a téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködőek,
- az eszközöket készségszinten kezelik, alkalmazzák,
- észreveszik környezetükben a szépet, szívesen gyönyörködnek művészeti alkotásokban,
- képesek értékítéletre az alkotásokkal kapcsolatban,
- helyesen alkalmazzák a különféle technikákat.

5. 5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, felerősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak. Ezen a téren is mutatkoznak az egyéni fejlődési különbségek: az egyik lassúbb, gyorsabb, esetleg ügyesebb, vagy éppen nem rendelkezik a korának megfelelő motoros képességekkel. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Általános tapasztalat, hogy gyermekeink szeretnek szabadon és testnevelés foglalkozáson is

mozogni. A helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulását, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlesztését sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékkal segítjük elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását. Kihasználjuk az udvari mozgásos játéklehetőségeinket. A nagyobb gyermekeknek már igényévé vált a mozgásos játék vagy testnevelés, minden nap várják, aktívan részt vesznek benne. Eszközkészletünk átlagos, a foglalkozásokhoz szükséges objektív feltételek egy része biztosított csak, a beszerzés folyamatos.

A szubjektív feltételek: mint az óvodapedagógus személyisége a mozgáshoz, testneveléshez való viszonya adott. A csoportszobában lehetőségeink szűkre szabottak.

Célunk, feladatunk

Örömmel és szívesen végzett mozgással fejlődjön a gyermekek testi képessége, a szervezetének ellenálló képessége, tájékozódó, alkalmazkodó képessége, személyiségének akarati tényezői.

Legyen képes napi rendszerességgel végzett szervezett mozgásra egészségének védelme érdekében.

Az egészséges életmód kialakítására nevelés. Természetes mozgások alakítása, fejlesztés. Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése: pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozó, teherbíró képesség. Testi képességek fejlesztése, alakítása (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás). Egészséges versenyszellem kialakítása. Nagy és finom mozgások és a fizikai erőnlét fejlesztése, egyensúlyfejlesztés. Szem-kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék fejlesztés. Testrészek megismertetése, testséma ismerete. Az alkalmazkodóképesség fejlesztése, szabálykövető társas viselkedés, együttműködő. A mozgás és játékigény természetes gyakorlatokkal történő kielégítése. A társakra és egymásra való odafigyelés fontosságának megtapasztalása. Erősítsék fel a gondozás- és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A mozgásfejlesztés tartalma

A mindennapi mozgásos játékok – lehetőségeinkhez és az időjáráshoz mérten – biztosítottak. Arra törekszünk, hogy gyermekeink minél többet tartózkodjanak a szabad levegőn, célunk a természetes

mozgáskedv és mozgásigény kielégítése. Kísérletezhessenek kedvük és bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon. A mindennapi testnevelés a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be: felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.

A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el, fontos, hogy folyamatosan mozogjanak és a mozgás öröm legyen számukra. A mindennapi testnevelés időtartama fokozatosan emelkedjen 20 – 30 percre.

3-4 éves gyermekeknél kezdetben 4-5 perc jó hangulatú, nyugodt, játékos légkörű foglalkozás biztosítja a mozgás megszerettetését. Később a csoport fejlettségi szintjének a mozgáshoz való viszonyának ismeretében tervezze az óvodapedagógus a mindennapi testnevelés idejét.

Szintén az óvodapedagógus dönti el, hogy a testnevelés ideje alatt foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt. A testnevelés időpontját a napi tevékenységhez igazodva tetszőlegesen választhatja.

Javaslatok

- Sorakozás után valamennyi foglalkozás jól ismert futójátékkal kezdődjön.
- Legtöbbször olyan foglalkozást szervezzen, melynek nagy részében játszanak a gyermekek.
- Legyen lehetőség minden foglalkozáson szabadon választott tevékenység végzésére (eszköz nélkül és előre kikészített eszközökkel).
- Legyen olyan foglalkozás is, ahol a kezdéstől a befejezésig csak labdáznak.
- A foglalkoztatási formák közül az együttes csoportfoglalkoztatás domináljon.
- A foglalkozásokon – az eltérő egyéni képességeket figyelembe véve – a differenciálás lehetséges módjai a következők: különbség a végrehajtás tempójában, eltérés a végrehajtás mennyiségében, különbség a segítségadás mértékében.
- Adott foglalkozáson egy feladat különböző szintű végrehajtása, feltételeinek biztosítása, kötetlen játék a foglalkozásokon.

- A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik.
- A természetes gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszköz nélkül is célszerű gyakoroltatni.

Járások, futások: természetes járás irányváltásokkal, speciális járások, állatjárások utánzása, ritmusra járások, futás egyenes vonalban és irányváltásokkal, lassítás - gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás.

Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (páros lábon, váltott lábbal) akadályokon át (le, fel, át).

Dobások, labdás gyakorlatok: labdafogások, labdaészlelés, labdagurítások, labda-vezetések, labda fel-és ledobások, (alsó és felsődobások), labdahajítások.

Támasz, függés-és egyensúlygyakorlatok: talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyen-súlyozás) padon gurulások, egyensúlyozás emelt szeren: (pad). Gurulóátfordulás előre, hátra. Tarkóállás. Zsugorkanyarlati átugrás padon.

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok:

Szabadgyakorlatok: kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-,láb-, és törzsmozgások és testhelyzetek

Labdagyakorlat, karikagyakorlat, szalaggyakorlat, kendőgyakorlat, babzsákgyakorlat, kockagyakorlat, kisszékgyakorlat, padgyakorlat, párosgyakorlat.

Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányokba.

Játékok: futó játékok, fogó játékok, egyéni, páros, csoportos versengések, sorversenyek, szerep, utánozó játékok.

Foglalkozások a szabadban: téli játékok: hógolyózás, szánkózás, atlétikai vonatkozású gyakorlatok.

A gyermekek napját az óvodában úgy szervezzük, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen az a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere igényel. Mozgásukat az óvodapedagógus csak akkor korlátozza, ha veszélyt jelent saját magára vagy társára. Az óvodapedagógus mintaadó

magatartásával járuljon hozzá ahhoz, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához és az öröm forrása legyen.

Az óvodapedagógus feladatai

- Napi rendszerességgel a csoportban vagy szabad levegőn mozgásos játékok, tevékenységek, mozgáslehetőségek biztosítása.
- A kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlesztése, a gyermeki szervezet teherbíró képességének erősítése. a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása.
- Az óvodai élet minden tevékenységébe be kell építeni a komplex testmozgást, melyek együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, probléma megoldó gondolkodás – fejlődésére.
- Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a mozgáslehetőségek feltételeinek megteremtése: megfelelő hely és idő a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Változatos eszközök és kézi szerek biztosítása, használata.
- A szervezett mozgástevékenység anyagának összeállításánál a csoport életkori, illetve az egyéni fejlettségi szintek figyelembevétele.
- A vízhez szoktatás lehetőségeinek kihasználása.
- A differenciált feladatok adásával a nagy- és finommozgások, egyensúlyérzék, testséma, fizikális erőnlét, szem-kéz-láb koordináció fejlesztése.
- Lateralitás erősítése, egységes jelrendszerrel.
- Pozitív megerősítéssel, a helyesen kivitelezett mozdulat kiemelésével összerendezett,

harmonikus mozgás kialakítása.

- A fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, a mozgásos feladatok sikeres megoldása eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése.
- Az egészséges versenyszellem megerősítése, szabálytudat kialakítása.
- Évente egy alkalommal szülőkkel közös mozgásos délután szervezése.
- Szülők ösztönzése, motiválása arra, hogy minél több mozgási lehetőséget biztosítsanak gyermeküknek az óvodán kívül is (különböző sport egyesületeknél).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve tudják elsajátítani a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom erősítése, járás, futás).
- Tudjanak különbséget tenni a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerjék a vezényszavakat, tudjanak a hallottak szerint cselekedni.
- Tartsák be és kövessék az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Legyenek képesek sor-és köralkotásokra.
- Egyensúlyozzanak egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10 – 30 cm) két lábon.
- Tudjanak egy-és páros lábon szökdelni.
- Ugorjanak át kisebb akadályokat.
- Tudjanak labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- A mozgásokban legyenek kitartóak.

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A mi óvodánkba járó gyermekek falusi környezetben élők, így a világgal való kapcsolatuk elég tág, inger gazdag élményszerű megtapasztalásra bőven nyílik lehetőségük. Ezeknek a tapasztalatoknak a rendszerezése, illetve gyakorlati alkalmazása terén a gyermekeknél óvodába kerüléskor jelentős különbség tapasztalható. Célunk nem a különbségek eltüntetése, hanem tiszteletben tartva a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, segítsük az önkifejezésben, személyiségének fejlődésében. A gyermekeket általában érdekli a környező világ, részt akarnak abban venni.

Az óvodapedagógus feladata olyan elfogadó, érzelemgazdag és megértő légkör biztosítása a gyermekek számára, hogy felszabadultan végezhesék felfedezéseiket, kutatásaikat, tapasztalatszerzéseiket. Az óvodapedagógus mint, aki a gyermekekkel együttműködik, lehetőséget kínál számukra, kezdeményez, kifogyhatatlan az ötletekből. Része a közös felfedezéseknek, élmények forrásává válhat. Fontos, hogy a világ minden apró dolgára rá tudjon csodálkozni, ezt a képességét a gyermek megérezve még közelebb kerül a természethez, meg tanulja szeretni azt. Mindez mellett nagy felkészültségre, odafigyelésre van szüksége, hogy az irányítása, indirekt szervezése tapintatos maradjon.

Végső célunk az, hogy a gyermekek ismeretei, világképe minél gazdagabb, elmélyültebb legyen, minél élvezetesebb legyen számukra ez a megismerő folyamat, a világ megismerése.

Szülők és gyermekek is igénylik a természetben közös kirándulásokat, ami segítségével évente legalább egyszer a gyerekek tágabb környezetükkel ismerkednek.

Az ország más tájain más domborzati viszonyokat tapasztalnak meg, az élő vizek és környékük élővilágát, egy kis mértékben városi környezetet, közlekedést, állatkert révén környezetünkben fel nem lelhető állatokkal ismerkedhetnek meg. Ezek a kirándulások eddig jól sikerültek és továbbra is szeretnénk ilyeneket szervezni.

A környezeti nevelési alapelveink

- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerjék és tapasztalatokat szerezzenek a szűkebb és tágabb környezetükről, emberekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről, intézményen belül és kívül egyaránt.
- Igyekszünk olyan lehetőségeket teremteni, ahol a gyermekek a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni, a valós dolgokkal.
- Törekszünk arra, hogy ráirányított figyelemmel észre vegyék a környezeti problémákat, melyre a megoldást több lehetséges vonatkozás, összefüggés feltárásával megtalálják, akár a jelenben és a jövőben egyaránt.
- Az óvodás korú gyermekek cselekvő aktivitására épített tapasztalatszerzésre helyezzük a hangsúlyt, ahol lehetőséget biztosítunk a társakkal való együttműködésre. A környezeti nevelés valamennyi nevelési területre kiterjesztve átszövi az óvodai élet napjait és minden tevékenységformában jelen van.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekeken keresztül egy új, környezettudatosabb szemlélettel ismertessük meg a családokat.
- Az óvoda dolgozói elhivatott környezettudatos magatartása révén közvetíti a gyermekek és a szülők felé azokat a környezet és természetvédelmi elveket, melyek egy fenntartható fejlődést eredményeznek.

Célunk, feladatunk

Alakuljon ki a gyermekben a természetes- és épített környezet iránti tisztelet, az értékek megőrzése

és védelme, a szülőföld szeretete, életkornak megfelelően a hagyományok ápolása, a környezet megismerése közben a mennyiség, forma, méret, tér- és síkbeli szemlélete. Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre. A felfedezés örömeinek érzékeltetése. Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi és tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében. A szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendszerezésének megtanítása. A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak rendszerezése. Összefüggések megláttatása. A valóság objektív bemutatása. Ítéliképesség fejlesztése. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha programját a gyermekek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerébe ágyazva, kihasználja a tapasztalatszerzés természetes élethelyzetét, s ezeket tudatosan meg is szervezi. Elősegíti, hogy a gyermekek természeti és társadalmi környezetükről tapasztalatokat szerezzenek, melyek szükségesek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, a környezettel valóság aktív kapcsolat tevékeny kialakításához. Segíti a gyermek önálló vélemény alkotását, döntési képességeinek fejlődését. A kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeiket, lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben nagy szerepe van a hagyományápolásnak. A néphagyománnyal való ismerkedés során a gyermek megismeri szűkebb és tágabb környezetének értékeit, tárgyi emlékeit, jeles napok szokásait.

Az ember környezetkultúrája, környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése. A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti. A különböző hatások ellenére a családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a

személyiség jellemzőinek kialakulásában elsődleges szerepe van.

Az óvoda környezetével, tevékenységrendszerével két fontos területen járulhat hozzá az otthonról hozott tapasztalatok gazdagításához: más jellegű tevékenységet kínál a gyermeknek; gyermektársak jelenléte, derűs nevelői magatartás. Mindezek eredménye a személyiségfejlesztés környezeti feltételeinek kiszélesítése és a hátrányok kompenzálása.

A fejlesztés tartalma

- Természeti környezet:
 - élettelen természet anyagai,
 - az élettelen természet változásai: időjárás, évszakok, év, hónap, hét, nap,
 - természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint,
 - élő természet elemei: növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük,
- Társadalmi környezet:
 - család, a család élete, családtagok,
 - foglalkozások a családban,
 - életmód,
 - testrészek, érzékszervek, azok funkciói, tisztántartásuk.
- Az óvoda és környezete:
 - a felnőttek munkája, a gyerekek tevékenysége,
 - az óvoda épülete – közintézmények a környéken,
 - az emberek munkája az egyes munkahelyeken,
 - foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken,
 - látogatás az iskolába,
- Közlekedés a faluban, városban:
 - eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai (különös tekintettel a buszon való

közlekedésre).

A társadalmi és természeti környezet megismertetésében érzelmileg telített, környezetünknek megfelelő, egyes gyermekek számára konkrétan megtapasztalható élményeket nyújtunk. Történhet természetes környezetben való megfigyelés és közvetlen megfigyelés útján.

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet tárgyai, jelenségei egyéb tulajdonságain kívül mennyiségi jellemzőkkel is rendelkeznek.

A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlen szükség van matematikai alapismeretekre. Ennek alapján lesznek képesek visszahatni a természetre és társadalomra.

A környezet mennyiségi és formai viszonyai, a környezet megismerésére nevelésnek feladatkörében jelenik meg. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. Egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot.

A gyermek az óvodába kerülés előtt (családban vagy bölcsődében) már felfigyel a dolgok mennyiségi, minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé: megmondja, vagy az ujjával megmutatja életkorát.

A gyermek korai matematikai tapasztalata és érdeklődése szakmai hozzáértést tartalmazó megerősítéssel válik igazi tudássá. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai tartalmú ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes, töretlen fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései miatt a matematikai nevelésben a gyermeknél két életkori szintet jelölünk meg.

- Az első szint: bevezetés a matematikába, az 5. évig tart.
 - Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a

matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

- A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7. évben.
 - Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

Az óvodában az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formája valósul meg: utánzás, játékos tapasztalatszerzésre,

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő,
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások.

Részben osztott csoportjainknál a valamennyi képesség terén jelentkező egyéni eltérésekre legyünk tekintettel. A foglalkozáson az átlagos vagy jobb képességűek tempójához igazodjunk, de rövid időn belül kerítsünk sort a csoporttal együtt haladni nem képes gyermekek egyéni vagy kiscsoportos felzárkóztató fejlesztésére, azaz a hiányzó részképességek pótlására.

Feldolgozásra javasolt témák.

- Minőségi eltérések megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb).
- Mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több, a 6 több mint az 5).
- A mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás) tő-és sorszámlálás (kb.15-ig).
- Testek körbe rajzolása, színezése (síkformák, kör, háromszög, négyszög, illetve gömb kocka).

- Azonosság, egyenlőség megfigyelése (színezés, tépés, vágás, festékfolt, ugyanannyi).
- Becslések, mérések (felület, térfogat).
- Vonalak megfigyeltetése (áthúzás, beszínezés, egyenes, ferde, görbe vonalak rajzolása, zárt vonalak).
- Térbeli tájékozódás (nagymozgás térben, tükörben, tárgyakhoz viszonyítva, test-részek mozgatása párhuzamosan, ellentétesen, testrészek helyzetének változtatása).
- Tárgyak, tárgyképek, illetve ezek részleteinek absztrakt jelzések értelmezése, számlálása, másolása.

Az óvodapedagógus feladatai

- olyan kirándulások, séták szervezése, amely segíti a szülőföld, a hazai táj, a szűkebb és tágabb környezet megismerését a hozzá való kötődést,
- olyan programok, kiállítások szervezése, amely segít eligazodni a helyi hagyományokban, népszokásokban,
- családi és tárgyi kultúra értékeinek bemutatása, megismertetése, megszerettetése és védelme,
- a spontán adódó és a szervezett megfigyelések lehetőséget adjanak a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- olyan környezetvédelmi szokások, magatartásformák kialakítása, amelyek megalapozzák a környezetbarát életmódot,
- önálló véleményalkotás és döntési képesség fejlesztése,
- a környezettel való ismerkedés feltételeinek megteremtése:
- a megismerési módok legmegfelelőbb helyszíneinek megkeresése az óvoda szűkebb és tágabb környezetében,
- lehetővé tenni a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését,

- elegendő alkalom, idő biztosítása „a rácsodálkozásra”, a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- gazdag eszköztár használata készen vásárolt anyagokból és a természet kincseiből egyaránt,
- változatos tevékenységek szervezése, amelyek lehetővé teszik a személyes megtapasztalást, vizsgálódást, kötetlen szemlélődést és a kötött szempontok alapján történő megfigyelést,
- a témakörök feldolgozása az élményszerű megismerés és a gyerekek cselekvő aktivitása során történjen,
- a gyerekek kíváncsiságára, megismerési vágyára építve a képességek, és akarat tulajdonságok komplex módon történő fejlesztése,
- a környezet tevékeny megismertetése, megismerése oly módon, hogy a gyermek matematikai tartalmú ismeretek, tapasztalatok birtokába jut és azokat a tevékenységeiben is alkalmazza, felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete,
- átgondolt, tudatos előkészítéssel, alapos, körültekintő lebonyolítással a kirándulások, helyszíni foglalkozások megszervezése,
- jeles napok eseményeinek, tevékenységeinek megismertetése,
- a népi kultúrából átvett szokások tetszés szerinti megismertetése, gyakorlati megvalósítása,
- környezettudatos magatartás megalapozása a gyermekeket körülvevő felnőttek példaértékű magatartásával,
- a gyermek önálló véleményalkotásának elősegítése, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- a gyermek segítése abban, hogy a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és

természetes élet helyzetben teszi lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését,

- lehetőségek teremtése a környező világ formáival, mennyiségi viszonyaival való ismerkedésre, tapasztalatok szerzésére:
- képezzenek halmazokat, hasonlítsák össze azokat tulajdonság szerint, válogassák szét, bontsák részhalmazokra, rendezzék sorba elemeik szerint,
- mérjenek össze mennyiségeket becsléssel, párosítással,
- mérjenek magasságot, hosszúságot, tömeget, űrtartalmat, területet, szélességet, vastagságot, bőséget,
- ismerjenek meg síkidomokat, geometriai formákat,
- tájékozódjanak térben és síkban,
- ismerjék fel a számképeket a 10-es számkörben,
- minél több alkalmat biztosítani az összefüggések felismertetésére, állítások, következtetések megértésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik nevüket, szüleik nevét, foglalkozását, lakásuk címét. A testrészeket megnevezik, igényesek testük tisztaságára. Megkülönböztetik a jobb és bal oldalt.
- Gyakorlottak lesznek az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, azok rendeltetését. Ismerik a környezetükben lévő intézmények nevét, rendeltetését.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat.
- Felismerik és megnevezik a napszakokat, hónapokat, a hét napjait.
- Ismerik a növény szót, annak tartalmát, tudják, hogy fejlődésük és az időjárás között

összefüggés van. Tudják, hogy a növényeket gondozni kell, ismernek néhány növényekkel kapcsolatos munkát (szántás, szüret, aratás).

- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint.
- Ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat, ismerik óvásukat, védelmüket.
- Ismerik és megnevezik környezetük színeit, a sötét és világos árnyalatait.
- Képesek az óvodapedagógus kérdéseit megérteni, követni.
- Matematikai jellegű helyzetről saját gondolataikat szabadon is elmondani. Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba rendezést végeznek.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, a halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb). Önállóan is össze tudnak mérni hosszúság jellegű mennyiségeket, két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is. Számfogalmuk kialakult, elemi műveletekre képesek 10-es számkörön belül. Halmazokat tudnak képezni megadott, vagy választott szempontok szerint. Azonosítani tudnak egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Különböző geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni. 2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni.
- Értik és tudják az irányokat, névutókat.
- Kialakul pozitív érzelmi viszonyuk az őket körülvevő természet iránt, ismerik a növény- és állatvilág gondozásának, megvédésének lehetőségeit.
- Szívesen vesznek részt vizsgálódásokban, felismernek ok-okozati összefüggéseket, következtetéseket, ítéleteket alkotnak.

- Ismerik saját adataikat: nevüket, születési idejüket, szüleik nevét, lakcímüket.
- Ismerik a környezetükben található intézményeket.
- Ismerik az évszakok fogalmát, az egyes évszakok jellemző jegyeit.
- Felismerik a napszakokat, kialakul az időben való tájékozódásuk.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakult testfogalmuk, oldaliságuk, megfelelően alkalmazzák a térirányokat.
- Ismernek jeles napokat, népi kultúrából eredő szokásokat.
- A gyerekek szívesen vesznek részt matematikai jellegű tevékenységekben, tudnak és mernek véleményt mondani matematikai helyzetekről, problémákról.
- Az óvodapedagógus kérdéseit megértik, gondolatát követik.
- Szívesen vállalkoznak a felvetett problémák megoldására.
- A térben való tájékozódásban biztonságosan megkülönböztetik a térirányokat.
- Értik és helyesen alkalmazzák a matematikai tevékenységekkel összefüggő szavakat, fogalmakat.
- Tudnak számlálni, összehasonlítani, szétválogatni, sorba rendezni mennyiség, méret, forma, szín szerint.
- Biztonságosan tájékozódnak a tízes számkörben, helyesen használják a matematikai műveletekhez kapcsolódó relációs kifejezéseket.

5. 7. Munka jellegű tevékenység

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a

környezet-, a növény- és állatgondozás. A munka többnyire külső irányítással folyik, elvégzését külső szükségesség indokolja. Felelősséggel jár, végrehajtásához ismeretekre, készségekre van szükség. Az óvodás gyermek óvodán kívül is végezhet munkát, sőt óvodánk helyzetéből adódóan (falusi óvoda – korlátolt lehetőségekkel) ezek a munkaalkalmak hatásukban még meg is haladhatják az óvodában biztosított munkalehetőségeket. Természetesen a gyermekek nem mindegyikének van módja a munkafajták szélesebb körében részt venni, azokkal kapcsolatban tapasztalatokat szerezni. Tehát az óvodába lépő gyermek már rendelkezik a munkával kapcsolatos elemi tapasztalatokkal, bár ezek néha csak esetlegesek és ellentmondásosak, a környezettől és a gyermek érettségétől függőek. A gyermekek nem azonos készségekkel jönnek óvodába. A gyermekek tevékenysége erősen érzelmi színezetű, nagymértékben az óvodapedagógustól függ, hogy milyen tevékenység iránt ébred érdeklődés a gyermekben. Ezért is kívánatos az óvodapedagógustól a munkához fűződő, a példaértékű pozitív viszonykialakítása.

A gyermekek utánozó tevékenységére alapozva – a felnőttek adják a mintát, az általuk használt tárgyakkal, a velük végzett munkafolyamatokkal.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekek munkáját minden sajátosságával komolyan vegye és pedagógiai magatartásával úgy hasson a gyermekekre, hogy a jó munkavégzéshez való beállítódást, képességeik kibontakozását, érzelmeik alakulását minél inkább segítse.

A mai gazdasági helyzetben – amikor is mindkét szülő rohan, a gyermekekre egyre kevesebb idő jut, a szülők elvárják, hogy az óvoda szinte teljesen átvegye a munkára, önállóságra való nevelést. A gyermekeknek a munkáról – szinte csak – mint a javak szerzéséről van fogalmuk.

A munkatevékenységekhez eszközök biztosítottak, tárolásuk megfelelő módon történik

- napos kötény – étkező asztalok mellett, kis fogason
- tisztálkodáshoz – mosdó helyisége megfelelő
- öltözködéshez – megfelelő méretű bútorok

- takarításhoz – takarítóeszközök tárolójukban
- csoportdíszítéshez – barkácsoláshoz szükséges eszközök polcon szükség szerint
- udvartakarításhoz – kerti eszközök – udvari tárolóban
- madáretetéshez – madáretető az udvaron.

Célunk, feladatunk

- Alakuljanak ki olyan készségek, tulajdonságok, melyek elősegítik a munkához, közösséghez való pozitív viszony kialakulását, a munka tiszteletét, megbecsülését.
- A munkához való pozitív viszony kialakítása, a munka igénylése, szeretete.
- A kedvvel végzett munka hatására alakuljon ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása.
- Felelősségérzés fejlődésének hatására bele tudják élni magukat mások helyzetébe, tudják mások munkáját becsülni.
- Közös munka folyamán a gyermekek tanuljanak meg egymáshoz alkalmazkodni, egymást segíteni, támogatni.
- Ismerkedjenek meg a munkaszervezés elemeivel, célszerű munkamegosztással.
- Önállóságra nevelés. Tevékenységük közben szerzett tapasztalataik egészítsék ki meglévő ismereteiket.
- A természetben végzett munka fejlessze az izom-csontrendszert, fokozza a betegségekkel szembeni ellenállást.
- Kerti munka ébressze fel a gyermekekben a természet szeretetét.
- Szellemi és fizikai aktivitás fokozása.
- Többféle munkalehetőség biztosítása, hogy a gyermekek fejleszthessék képességeiket, tapasztalataikat gazdagítsák.
- Rendszeres munkavégzést szokássá érlelni.

- Megőrizve a munkával kapcsolatosan is tapasztalható nagyfokú tevékenységi vágyat, kiszélesíteni a különböző munkaformákat.
- Eljuttatni a gyermeket odáig, hogy a kezdeti öncélú indítékok közösségi indítékot kapjanak.
- Munkalehetőségek hozzájáruljanak a kötelességtudat, felelősségtudat kialakulásához.
- Az egyéni munkaütemet kellőképpen serkentsük.
- Differenciált segítségadás.
- A gyermekek maguk ismerjék fel a munka elvégzésének szükségességét.

Feltételek megteremtése

- Életkorukhoz, fejlettségi szintjükhöz mért munkalehetőségek.
- Derűs, nyugodt légkör.
- Megfelelő idő a napirendben a munkára.
- Munkavégzés során higiénés és balesetvédelmi szabályok betartása, testi épség megóvása.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

- Mindennapi élettel kapcsolatos tevékenység:
- naposi munka – terítés, ételkínálás, teremrendezés, játék elrakodás, önkiszolgálás, öltözködés, tisztálkodás.

Alkalmi munkák:

játékválogatás, teremdíszítés- ünnephez igazodva, ajándékkészítés – ünnephez igazodva, segédkezés nagytakarításban, babák fürdetése, segítség felnőtteknek.

Udvari munkák:

udvarrendezés, télen madáretetés, tavasszal virágültetés, ősszel avargyűjtés, gyümölcsszüret.

A gyermekek életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően végzik a munkát vagy szemlélődnek, szabadon választhatnak.

Az óvodapedagógus feladatai

- a gyermekek megismertetése a balesetmentes munkavégzés feltételeivel, az önmaguk, társaik, környezetük megóvásának szabályaival,
- az egyes munkafajták differenciált és fokozatos bevezetése,
- a tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakítása a munka jellegű tevékenységek során,
- folyamatos lehetőség biztosítása, pozitív motiváció alkalmazása az önkéntes, önálló, képesség és érdeklődés szerinti munkavégzéshez csoportszobában és a szabadban egyaránt,
- egyéni munkatempónak megfelelő idő biztosítása,
- megfelelő méretű, biztonságos eszközök alkalmazása,
- motiválás a felnőttek személyes példaadásával,
- együttműködő készség fejlesztése,
- munka jellegű tevékenységekkel a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakítása, a saját és mások elismerésére, értékelésére nevelés,
- évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó munka szervezése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Legyenek képesek szükségleteiknek megfelelően ellátni magukat (öltözködés, önkiszolgálás).
- Törekedjenek önállóságra, vállaljanak önként is feladatokat.
- Ismerjék fel saját képességeiknek határait.
- Ismerjék meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Végezzenek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő feladatokat.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladataik.

- Teljesítsék pontosan megbízatásukat.
- Ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerjék a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Legyenek képesek az eszközök megóvására és saját testi épségüknek a megőrzésére.
- Legyenek igényeik a kisebb hibák kijavítására, amit munka közben felfedeztek.
- Gondozzák, óvják a környezetükben lévő növényeket.
- Szívesen vállalkoznak a változatos munkafajták során egyéni és együttes feladatok teljesítésére.
- Szívesen segítenek a felnőtteknek és társaiknak.
- Felelősséggel, kötelesség teljesen és kitartóan végzik a rájuk bízott feladatokat.
- Képesek saját és mások munkájának értékelésére, elismerésére.
- Igényessé válnak saját maguk és a környezetük rendjére, képesek személyi tárgyaikat elrendezni, tisztán tartani.
- Az alkalmazott eszközöket, szerszámokat rendeltetésszerűen használják, megnevezik azokat, képesek kiválasztani a munkaeszközöket a konkrét tevékenységnek megfelelően.
- Örömmel vesznek részt az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó munkákban.

5. 8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Óvodai tanulás: a tudás megszerzésére irányuló tevékenységrendszer, mely a gyermek személyiségének fejlődését szolgálja, szervesen illeszkedik a gyermek egész tevékenységrendszeréhez.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az

egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Célunk, feladatunk

- Társadalmi, környezeti igényeket, lehetőségeket figyelembe véve a gyermek tájékozottságának elősegítése.
- Világ természeti- társadalmi jelenségeinek megértetése.
- Reális ismeretanyagok, tapasztalatok nyújtása a környezet egyes mozzanatairól.
- Gyermek megismerés vágyának felkeltése, személyiségének gazdagodása, fejlesztése.
- Sokoldalú cselekedtetés közben fejlődjenek a gyermek értelmi képességei, tanuláshoz való viszonya.
- Iskolai életmódra való előkészítése.
- Továbbá célunk, hogy a gyermekek legkülönbözőbb forrásokból szerezzenek olyan tapasztalatokat, amelyek segítik őket a világban való eligazodásban (pl. Utazás vonaton, villamoson).
- A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, kompetenciáira, önkéntelen figyelmére alapozva komplex módon az iskolai tanuláshoz szükséges készségek, képességek, akarati tulajdonságok fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése.

Tanulások lehetséges típusai az óvodában

- A játékba ágyazott nem szándékos tanulás a 3-6 éves gyermekek jellemző vonása, a tudást csupán érzékszervi tapasztalás útján szerzik:
- Próba – szerencse útján szerzett tapasztalatok.
- Feltételes reflexek kialakulása (kondicionálás).
- Felismerés.

- Különféle mozgások elsajátítása.
- Magatartásformák, szokások kialakítása.
- Az ismeretek elsajátítását szolgáló beszédfejlődés.

A játék az a színtér, ahol legeredményesebben és legváltozatosabb formában játszódik le a tanulás. Itt nyer teret a gyermek önálló tapasztalatszerzésre való törekvése, külső és belső valóság birtokba vétele. Szintén a játék a legjobb színtér a verbális, a motoros és szociális tanulás számára. A gyermek a játékban próbálja ki problémamegoldó képességét, felfedező képességét és belátásos tanulását is. **Tehát a játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban.** 5-6-7 éves korban a spontán tanulás mellett teret nyer az irányított tanulás is. Tanulás utáni vágy a kisgyermekben belső késztetés, melynek megnyilvánulása a kíváncsiság. Ennek kielégítése a gyermek fejlődése érdekében szükségszerű, kielégítése hiányában ez a természetük elsorvad, érdektelenségbe torkollik. Ennek érdekében a pedagógusoktól elvárható a sokoldalú felkészültség, türelem, tolerancia.

A gyermekek a világot komplex módon érzékelik, észlelik és élik meg, ezért a tanulása során ebből indulunk ki. Így **a komplex foglalkozások** rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Fontos, hogy a gyermek nevelésében a valós élet nyújtotta minden lehetőséget, a foglalkozási ágak merev szétválasztása nélkül, tudatosan kihasználjuk. Elismerjük, hogy a gyermek szabadon választott, spontán játékában, öltözködés, festegetés, vagy egy vita során ugyanúgy tanulási folyamaton esik át a gyermek, mint szervezett foglalkozáson. Programunk a gyermek természetes megnyilvánulásaira, egyéni és életkori sajátosságaira építve tervezi a tanulási folyamatot. Ennek kiinduló pontjai a természeti és társadalmi környezetből származó gyermeki tapasztalatok.

A foglalkozások anyagát természeti-társadalmi környezet köré csoportosítjuk, hiszen ez a közeg mindent átfog, amelyről óvodás gyermeknek ismeretei vannak, gyermeki lélekhez, gondolkodásmódhoz közel áll. A természeti témaköröket az évszakok köré csoportosítjuk, amihez

szintén szervesen kapcsolódnak a társadalmi események ünnepek, hagyományok, emberek munkája. A gyermekeket nem tudományágak szerint ismertetjük meg a világgal, hanem természetes egységben, tevékenységeikbe ágyazva. Az óvodapedagógus törekedjék az ismeretek sokoldalú átadására.

Az óvodás gyermek szemlélete érzékelésen, észlelésen, megfigyelésen alapul, erre épül az emlékezet, képzelet és gondolkodás fejlődése. Mindennek fejlesztését az óvodai tevékenységrendszerben kell megvalósítani – a mindennapi életbe, játékba ágyazva. A játék-tanulás elválaszthatatlan, mindkettő kiinduló pontjai a gyermek tevékenységvágya, játékos beállítódása, természetes kíváncsisága, önkifejezés, önállóságra törekvés vágya. Ezek a játékos tevékenységek óvodánkban kötött és kötetlen formában zajlanak.

Kis, középső csoportos korosztálynak: kötetlen kezdeményezés formájában naponta 1 x – 2 x 5-10 perc az adott témától, alkalomtól, helyzettől függően.

Nagycsoportosoknak az iskolára való felkészítés céljából kötött foglalkozásokat kívánunk tartani. Naponta 1 x – 2 x 20 – 30 perc az adott témától, alkalomtól, helyzettől függően.

Heti egy-egy alkalommal rendszerező foglalkozást kívánunk tartani, ahol a tapasztalatok tudatosítása, rögzítése, rendszerezése kötött formában.

Nagy szerepet tulajdonítunk annak, hogy a gyermekeket megtanítsuk a világ dolgaira való rácsodálkozásra, amely a közös élmények, felfedezések forrásaivá válhatnak. Az így látható apró részletekre rendszeresen felhívjuk a gyermekek figyelmét, ezáltal tudatosulnak bennük a változások, a dolgok lényegét így értik meg.

A tanulás eredményei az alkalmazásban mutatkoznak meg. Sok lehetőséget kell teremtenünk, hogy a gyermekek tapasztalataikat, ismereteiket minél több helyzetben alkalmazzák, használják fel. A gyermek képességeinek megfelelő feladatokat, aktivizálódást, érdeklődést biztosító

problémahelyzeteket teremtsünk.

A tanulás munkaformái óvodában foglalkozási áganként más és más típusúak. Lehetnek frontálisok, csoportosak és egyéniek. Alkalmazásuknak mértéke és módja függ a gyermekek életkori sajátosságaitól, foglalkozás céljától, tartalmától. Leginkább a csoportos, mikro csoportos és egyéni munkaformát alkalmazzuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- a tanulás folyamatában prioritást élvezzen a játék,
- a tanulást támogató környezet folyamatos megteremtése,
- a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire való építés,
- változatos, cselekedtető tevékenységek felkínálása,
- spontán adódó helyzetek kihasználása,
- egyéni megoldások keresésére ösztönző problémahelyzetek teremtése,
- lehetőségek teremtése minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, felfedezésre, vizsgálódásra, cselekvő aktivitásra, kreativitásának erősítésére, ami a gyermeket önálló ítéletalkotásra, reális önértékelésre, következtetések levonására, megfogalmazására ösztönzi,
- kötött és kötetlen tanulási formák kialakítása során a komplexitás alkalmazása,
- egyéni sikerélményhez juttatással és pozitív megerősítéssel önbizalom fejlesztés,
- az évszakok, jeles napok, ünnepek tartalmának beépítése a tanulási folyamatba,
- egyéni készségek, képességek, gondolkodási folyamatok fejlesztésére differenciált feladatadás, differenciált értékelés, felzárkóztatás, tehetséggondozás alkalmazása,
- a felfedezés örömeinek biztosítása változatos tevékenységekkel,
- a „tanulás” irányítása során a gyermek pozitív, személyre szabott értékelése, mely segíti a gyermek személyiségének kibontakozását, reális önértékelését,

- a tanulás lehetséges formáinak alkalmazása:
- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Tanuláshoz felhasznált eszközökkel szemben támasztott követelmények

- Tegyük lehetővé a szükséges tapasztalatok megszerzését, alaposabb, sokoldalúbb elemzést, változatos gyakorlást.
- Segítsék elő a megértést, összefüggések felismerését.
- Biztosítsanak lehetőséget az egyéni és csoporttevékenységre.
- Mennyiségüknél fogva biztosítsák a zavartalan használatot.
- Esztétikusak, biztonságosak legyenek.
- A gyermekek szívesen használják őket.

A tanulás módszereiről

A tanulás folyamatát a gyermek életkori sajátosságaira építve tegyük hatékonyá. Érzelmi beállítódásukra számítva színes magyarázatainkkal, érdeklődést felkeltő kérdéseinkkel, hangulatkeltő mozdulatainkkal, tárgy iránti nagyfokú érdeklődésünkkel érünk el eredményt. Új iránti igényükre, fogékonyságukra építve új jelenség – tárgybemutatása érdeklődésük középpontjába kerülhet. Utánzási vágyukat alapul véve modellül szolgál a felnőtt a gyermek számára. Minden foglalkozásnak – attól függően, hogy kötött vagy kötetlen, kezdeményezett, vagy szervezett, illetve mikro-, makro csoportos vagy egyéni – eltérőek a módszerei. Szeretnénk, ha mindinkább előtérbe kerülnének a gyermek egyéniségéhez szabott módszerek, így az önálló cselekedtetés az egyéni elgondolások

megvalósítása, improvizáció. A tanulás sikeréhez elengedhetetlenül fontos a feltételek maradéktalan megteremtése, ami az óvodapedagógus feladata. Alapfeltétel a meleg – korlátozó, előítélet mentes, szeretetteljes légkör, melyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket. Szükséges a célszerűen berendezett csoportszoba, jól átgondolt szokásrendszer, lehetőségek megteremtése a gyermek szükségleteinek kielégítésére. A tanulási tevékenységet játékidőben, megfelelő helyen naponta megközelítőleg azonos időben szervezzük. A folyamatban kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük az önálló feladatvégzést, halk beszédre, esetenként türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket. 5-6-7 évesek esetében követelmény, hogy feladataikat befejezzék, önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében. Mindezt nem iskolai módszerekkel, hanem a fent leírt óvodai tanulás módszereivel kell megvalósítani.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Legyenek képesek azonosulni az óvodapedagógus által meghatározott feladattal.
- Alakuljon ki bennük az igény, hogy a feladatokat sikerrel oldják meg.
- Fejlődjön ki az együttműködő képességük.
- Alakuljanak ki a közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítése).
- Szokjanak hozzá saját tevékenységük ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékeljék egymás megoldásait.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.
- Tudjanak önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.

- Alakuljon ki feladattudatuk.
- Ismerjék saját értékeiket.
- Legyenek önállóak a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Sokrétű, jól használható tapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkeznek az őket körülvevő világról, azok alkalmazására képesek. Problémamegoldó gondolkodásra képesek.
- Kialakultak a tanuláshoz szükséges készségek, képességek, akarat tulajdonságok, (önállóság, feladattudat, kitartás, monotonia tűrés, ítélőképesség).
- Érdeklődőek, kíváncsiak, él bennük az iskola, a tanulás iránti vágy, a gondolataik megfogalmazására képesek.
- A közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

6. Ünnepek, jeles napok, rendezvények

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- Mikulás, Anyák napja, Évzáró, Gyermeknap, a gyermekek név- és születésnapjai.

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek:

- Márton nap, Karácsony, Húsvét, Advent, Farsang

Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek:

- Március 15., Október 23., Május 1.

Óvodáinkban, a sajátos arculathoz kapcsolódva szervezzük az ünnepeket, jeles napokat. Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepek különleges örömforrást biztosítsanak a gyermekek számára, segítsék elő a szülőföldhöz, a lakóhelyhez, kultúrához való kötődést kialakulását. Erősíteni kívánjuk az értékek megbecsülését, a hagyományok ápolását.

Az ünnepek megszervezésének alapelvei:

- az ünnep jelentsen különleges élményt a gyerekek számára,
- az ünnep hangulatát külső megjelenésben (ünnepi ruházat, díszítés, tevékenységek) is erősítjük,
- kapjon kiemelt hangsúlyt az ünnepi készülődés, ráhangolódás során a gyermekekkel közös tevékenység,
- tartalmában igényes, a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő műsorokkal gazdagodjon az ünnepi program,
- vonjuk be a szülőket is az ünnepek előkészítésébe, megvalósításába.

(Az ünnepek, jeles napok, néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek megszervezése az óvodák sajátos feladatai között szerepelnek.) Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb színterei. Jó lehetőséget teremtenek a kevésbé aktív és nagyon elfoglalt szülőkkel való találkozásra és elbeszélgetésre. Az ünnepeken keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvodapedagógusok munkájáról hű képet alkothatnak a szülők és az egyéb érdeklődők.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre, az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására.

Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiakból és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

Célunk, feladatunk

- Az ünneplés megtanítása.
- Az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése.
- Az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből.
- Az ünnep előkészítése.

Minden ünnepet úgy kell megélnünk, megülnünk, hogy az mélyítse el az ünnep jelentőségét, mondanivalóját. Aki nem tud ünnepelni, annak életéből kimarad valami, nincs mit átadnia a következő nemzedéknek.

Az ünnepi készülődés izgalma, a várakozás öröme meghatározza az ünnep hangulatát.

7. Sajátos feladatok az óvodában

Intézményünk sajátos feladatai:

- Gyermekvédelem az óvodában
- Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése
- A beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenységek
- Tankötelezettséget halasztók felzárkóztatása

Gyermekvédelem az óvodában

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, zen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben fedezhetjük fel a személyiségfejlődési problémákat (nehezen nevelhetőség, testi szellemi fejlődésben való elmaradás).

A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges. A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen

felelős. Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat óvodapedagógus látja el.

Alapelveink

- A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása valósuljon meg.
- Az óvodai nevelés során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek gondolati -, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogát.
- Humánus, megértő, egyéni bánásmód.
- A család gyermeke iránti felelősségének erősítése.

Célunk

Működjön rendszeresen a gyermekvédelmi törvénynek megfelelő figyelő szolgálat és jelzőrendszer, a hátrányok csökkenjenek, a leszakadást megelőzzük, az esélyegyenlőség biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Gyermekvédelemre rászoruló gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétele.
- A nyilvántartottak rendszeres felülvizsgálata, védelmi, fejlesztési programok készítése. Óvodai életüknek, otthoni körülményeiknek figyelemmel kísérése, állandó odafigyelés, segítségnyújtás.
- Szülők segítése (nevelési segítség, tanácsadás) figyelem felhívás.
- Szükség esetén:
 - a gyermek irányítása különböző szakszolgálatokhoz (orvos, pszichológus, logopédus, stb.)
 - javaslat a gyermek védelembe vételére (jegyző), gyermekvédelmi gondoskodásba vételére (gyámhivatal).
- Felvilágosítás adása kedvezményre jogosultságról (pl.: rendszeres gyermekvédelmi

támogatás).

- A feltárt problémák okainak megszüntetése érdekében együtt működő kapcsolattartás családdal, Családsegítő központtal, Szakszolgálattal.
- A szociokulturális hátrány csökkentése a programunkból adódóan.

Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén

- Az óvodapedagógusok szintje:
 - Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
 - Hátrányos és veszélyeztetett helyzetet felismeri.
 - Szükség esetén megfelelő szakemberhez, intézményhez irányítja, megszervezi a gyermek felzárkóztatását.
 - Biztosítja a gyermekek differenciált és egyéni fejlesztését.
 - Figyelemmel kíséri a gyermek rendszeres óvodába járását.
 - A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja (a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít).
 - A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakít ki.
 - Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő,- óvó intézkedésre javaslatot tesz.
 - Közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.
- Gyermekvédelmi felelős szintje:
 - Nevelési év elején megtervezi az adott év gyermekvédelmi feladatait.
 - Az óvodapedagógus segítségével felméri a hátrányos és veszélyeztetett gyermeket.
 - Nyilvántartást vezet a HH/HHH gyermekekről.
 - Kapcsolatot tart a családsegítő szolgálattal és a gyermekjóléti szolgálattal.
 - Koordinálja a probléma kezelését, feljegyzi a családokkal kapcsolatos intézkedéseket.

- A gyermekek és a családok anyagi és szociális helyzetéből fakadó különbségeit a család és más intézmények bevonásával, fenntartó közreműködésével a lehető legkisebbre csökkenti.
- Szükség szerint családlátogatásokat végez az óvodapedagógusokkal.
- A fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megbeszélésére.
- Részt vesz a gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett esetmegbeszélésen.
- Igazgató szintje:
 - Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
 - A gyermek mindenképp felett álló érdekének érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
 - Kapcsolat felvétele az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.
 - Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
 - Rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
 - A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt (gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek).
 - Írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős, és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
 - Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.
 - Minden óvodapedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

A gyermekvédelmi munka módszere (Minden óvodapedagógusra vonatkozik.)

- Környezettanulmány,
- Családlátogatás,
- Egyéni beszélgetés,
- Kérdőív,
- Egyéni fejlesztés,
- Megfigyelések.

A prevenció és a segítségnyújtás teendői

- Kapcsolattartás és tanácsadás a szülőkkel,
- Lehetséges szociális ellátások számbavétele,
- Veszélyeztetettség típusának és súlyának mérlegelése,
- Nyilvántartás vezetése,
- Egyeztetés a szakemberekkel.

Gyermekvédelmi munkát segítő külső szervek

- Gyermekjóléti Szolgálat, orvosok, védőnők
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Járási Hivatal – Gyámügyi osztály

Gyermekvédelmi munka folyamata

1. A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek kiszűrése, diagnózis felállítása.

Határidő: minden nevelési év októbere.

2. Közös konzultáció a gyermek érdekében, a csoport óvodapedagógusai, igazgató, gyermekvédelmi felelős közreműködésével.

Határidő: minden nevelési év október 30.

3. Szülőkkel való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, a probléma jelzése, segítség felajánlása.

Határidő: minden nevelési év novembere.

4. Nyomon követés és kontrol.

Határidő: folyamatos.

„A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

67/A. § (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig állás keresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében

az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Veszélyeztetett helyzet kritériumának tekintjük intézményünkben a következőket

- **Erkölcstelen családi környezet:** családon belüli agresszivitás, fizikai bántalmazás, szenvedélybeteg a családban.
- **Ingerszegény környezet:** rossz lakáskörülmények, létbizonytalanság, érzelmi sivárság.

- Felügyelet nélküliség.
- Súlyos elhanyagolás, gondozatlanság.
- Pszichés bántalmazás a családban, szülői terror.
- Tartósan súlyos egészségügyi probléma.

Veszélyeztetett

- az alkoholista, züllött, elmebeteg, pszichopata, krónikus beteg szülők gyermeke,
- a felbomlott és ezáltal talaját veszített család elhanyagolt gyermeke,
- az óvodában tartósan kirívó magatartású neuratizálódott gyermek,
- a fejlődésben lemaradt gyermek.

A gyermekvédelmi munka különösen a titoktartási kötelezettség alá tartozó tevékenység.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Célunk

A nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek, miközben:

- harmonikus óvodai környezetben biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége,
- javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése,
- a sajátos nevelést igénylő gyermekek egyénre szabott differenciált fejlesztésben részesülnek,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg,
- az elvárások igazodnak az adott gyermek fejlődésének üteméhez,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé,
- egyenlő hozzáférés biztosítása,
- kompetencia alapú nevelés,

természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

A fejlesztéshez szükséges humán erőforrás biztosítása főként a szakszolgálat szakemberei. Célunk a kompetenciát növelő lehetőségek biztosítása.

Intézményünk olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését látja el, akik szakértői bizottság vélemény alapján:

- a) enyhe fokban érzékszervi fogyatékos (gyengén látó-, enyhe hallássérült);
- b) beszéd fogyatékos enyhe és közepes esetek;
- c) enyhe értelmi fogyatékos,
- d) egyéb enyhe fokú pszichés fejlődési zavarral, tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral (kivéve a pervazív fejlődési zavarok, autizmus) küzdő, a többi gyermekkel együtt (integráltan) nevelhető gyermekek.
- e) kiemelten tehetséges.

Feladatunk

- az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó, vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával, új funkciók kialakítása,
- törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására,
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdésére,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése, szükség esetén az eljárások megváltoztatása, igazodó módszerek megválasztása,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatíva keresése,
- egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára, megóvására nevelés,
- alkalmazkodás az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,

- együttműködés a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásainak, javaslatainak beépítése a pedagógiai folyamatokba,
- esetmegbeszélések a szakszolgálat szakemberei és az óvodapedagógusok között,
- rugalmas időkeret, szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához,
- A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tesszük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével,
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes,
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával,
- a vezető támogatja az óvodapedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken,
- a fejlesztés tartalmának, fejlődés ütemének nyomon követése (egyéni fejlesztési tervek, a gyermekek fejlettségének vizsgálata).

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- A korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak

fejlődésmenete.

- A gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei, családi háttere.
- Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Sikerkritériumok

- komplex szakvélemények figyelembevételével, segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, melyek alapján tervezzük a speciális fejlesztést,
- speciális módszerekkel, terápiás eljárásokkal ismerkedünk, a sérüléshez megfelelő fejlesztést alkalmazunk,
- az együttműködés az óvoda dolgozói között, a tervezésben, feladatok megosztásában megvalósul,
- a szülők támogató együttműködése folyamatos.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- képesek társaikkal való együttműködésre (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre),
- képesek igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére,
- képesek nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra,
- saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végzik,
- kialakul a vizuális jelek felismerése,
- képesek a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására,
- kompenzációs technikákat elsajátítanak,

- figyelem összpontosításra képesekké válnak.

A beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek magatartása jelentősen eltér az adott életkorban elvárható helyes magatartástól. Ezek a gyermekek az esetek többségében tanulási nehézségekkel is küszködnek, tehát több szempontból is fokozott figyelmet és törődést igényelnek.

Célunk

A gyermekek célirányos fejlesztése révén képességeik önmagukhoz viszonyított fejlesztése.

Feladatunk

- A beilleszkedési és magatartási zavarral küzdő gyermekek korai kiszűrése, nyilvántartása.
- A magatartászavarral és egyéb nehézséggel küzdő gyerekek beilleszkedésének segítése az adott közösségbe. A gyerekek megsegítése érdekében tett intézkedések dokumentálása.
- Esélyegyenlőség biztosítása, differenciálással, változatos módszerekkel.
- Fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosítása.
- Nyugodt, elfogadó, következetes magatartás tanúsítása.
- Együttműködés a családdal, szakemberekkel.

Tankötelezettséget halasztók felzárkóztatása

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. Indokolt esetben a gyermek a szülő kérelmére és az Oktatási Hivatal ezt támogató döntése alapján további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Az óvodai nevelést intézményünk a meghatározottak alapján segíti a részképességek fejlesztését, a gyermek felzárkóztatását az iskolai tanulmányai megkezdéséhez.

Célunk

A korcsoportját ismétlő gyermek részképességeinek, személyiségének harmonikus és sokoldalú fejlesztése az óvodai nevelés irányelvei, meglévő szakértői vélemények alapján.

Feladatunk

Életkori sajátosságok figyelembevételével, változatos tevékenység kezdeményezése. Pedagógiai módszerek, eszközök tudatos alkalmazása célzottan a hiányosságot mutató rész képesség fejlődéséhez.

8. Tervezési feladatok

Intézményünkben a tervezés a működés minden területére kiterjed: a pedagógiai tevékenységekre, tanügyigazgatásra, munkáltatásra és a gazdálkodásra.

A tervezés célja: a tervezési feladatok meghatározásával és szabályozásával az intézményünkben, mint szervezetben a munkánk kiszámítható, egymásra épülő és ellenőrizhető tevékenységekkel valósul meg. A minőségi működés fenntartása és fejlesztése érdekében mind a minőségügyi tevékenységben, mind az intézményi működés egészében a PDCA-elv érvényesül.

- Megtervezzük (Plan), hogy mint szándékozunk csinálni, írjuk le, hogyan akarjuk a cél elérését megvalósítani.
- Megvalósítás (Do) a leírtak szerint. Az alkalmazotti kört tájékoztassuk, hogy a tervek szerint végezhessek munkájukat.
- Ellenőrizzük (Check) amit csináltunk, mérjük, értékeljük az elvégzett munkát és ezt dokumentáljuk.
- Korrekció (Act) ha jó, ahogy csináltuk, tegyünk ugyanúgy, ha nem, keressük a hiba okát és javítsuk ki.

A tudatos pedagógiai munka elengedhetetlen feltétele a tervezés. Úgy próbáljuk alakítani tervezési

munkánkat, hogy az lehetőséget adjon a spontán adódó nevelési helyzetek kihasználására, a gyermeki érdeklődés, kezdeményezés figyelembe vételére, ugyanakkor biztosítsa az óvodapedagógus számára a tervszerű felkészülést, az átgondolt, eredményes fejlesztés érdekében.

8. 1. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatosan:

8. 1. 1. Csoportnapló

A nevelőmunka tervezése, dokumentálása az általunk készített csoportnaplóban történik, amely a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet értelmében a kötelező elemeken kívül tartalmazza még a befogadási tervet, a befogadás tapasztalatait, értékelését, a balesetek megelőzésére tett intézkedéseket.

Az éves tervekből lebontva tematikus terv készül, amelyet komplex módon 1 hétre szóló ütemtervre bontunk. A heti ütemterv tartalmazza az egyes tevékenységi formák anyagát, a hozzá kapcsolódó célokat, fejlesztési feladatokat, módszereket, eszközöket, kiemelt készségfejlesztési feladatokat. Az Eseménytervekben rögzítjük a szervezett megfigyeléseket, a csoport egyéb programjait. A nevelési-gondozási tervet 1 hónapra készítjük, tartalmazza az egészséges életmód alakításának, az érzelmi, erkölcsi közösségi nevelés, az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés feladatait, a tevékenység kereteinek, játék, munkajellegű tevékenység, játékban megvalósuló tanulás- feladatait, a szokások kialakítását. A hónap végén értékeljük az elmúlt időszakot. Az értékelések a célokra épülnek, azok megvalósítását tükrözik, majd erre építve tervezzük a következő ciklust. Ez az időkeret nagyobb mozgásteret, konkrét megfogalmazásokat biztosít az óvodapedagógusnak, komplexitást a gyermeknek, biztosítja a tervezett nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítását.

8. 1. 2. Felvételi és mulasztási napló

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik

vezetésére szolgál. Tartalmazza a 20/2012. (. (VIII.31.) EMMI rendelet által meghatározott adatokat. A gyermekeket a felvétel sorrendjében lehet a naplóba beírni. A gyermeket akkor lehet a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnt. Az óvodapedagógusok feladata a napló folyamatos, naprakész vezetése.

9. Mérés, értékelés, ellenőrzés rendszere

A pedagógiai munka ellenőrzése

A folyamat célja: az intézmény hatékony működésének elősegítése, adatok gyűjtése, a hibák javítása, az eredmények megerősítése, a hatékony módszerek elterjesztése annak érdekében, hogy az intézményben dolgozók munkájának színvonala napról – napra közelítsen a nevelési programban megfogalmazott értékekhez, elvekhez és pedagógiai gyakorlathoz.

Az ellenőrzés alapja mindig egyértelműen megfogalmazott testületi vagy vezetői eredetű elvárás, amit az évente elkészítendő, nyilvános ellenőrzési terv tartalmaz.

Az ellenőrzésről feljegyzés készül, amiben az ellenőrzés tapasztalatait rögzítjük. Az értékelést az ellenőrzött személlyel egyénileg végezzük, s az ellenőrzés tapasztalatait a személyiségjogok megsértése nélkül jobbitó szándékkal tárhatjuk a nevelőtestületi vagy munkatársi értekezleten a többi alkalmazott elé, hogy szükség esetén cselekvési terv készülhessen.

Az ellenőrzés alapelvei

- az óvodapedagógus önállóságának tiszteletben tartása
- a pozitív folyamatok erősítése
- a kölcsönös bizalomra építés
- az önállóság, önértékelés fejlesztése
- ösztönzés, perspektíva adása
- humánus megközelítés

Az ellenőrzés módszerei

- szempontok szerinti csoportlátogatás
- szóbeli vagy írásbeli beszámoltatás
- dokumentumok ellenőrzése

Az ellenőrzésre jogosultak

- igazgató
- mentorpedagógus

Az ellenőrzés következményei

- jól működő folyamatok megerősítése
- visszacsatolás
- dicséret, jutalom vagy elmarasztalás

A gyermek fejlődésének nyomon követése, a gyermekek mérésének rendje

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógus feladata.

A nevelési év során folyamatos megfigyelést végzünk, melynek tapasztalatait, évente két alkalommal rögzítjük (január, május)

Fejlesztés

5 éves korban a gyermekek a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei által végzett vizsgálaton vesznek részt, annak érdekében, hogy a hiányosságokat jelző részterületeket nagycsoportban még intenzívebben fejleszthessük. A vizsgálatra az óvodában kerül sor és a vizsgálatot az óvodapedagógusok és a szülők tájékoztatása követi.

10. Érvényességi rendelkezések

A Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha módosított Pedagógiai Programjának érvényességi ideje 2024. március 1-től visszavonásig, határozatlan időre szól. Ezzel egyidejűleg érvényét veszti az előző program.

Hatályosság

A Pedagógiai Program hatálya kiterjed a Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha teljes nevelői és alkalmazotti körére.

A programban foglaltak betartása mindenki számára kötelező.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- nevelőtestületi javaslat
- a szülők igényének változása
- a fenntartó változtatásának igénye
- **jogszabályváltozás – jelenlegi eset**

A módosítást előkészítő szerv:

- nevelőtestület

A program előterjesztésének módjai:

- írásbeli előterjesztés a vezető részére
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestület részére
- véleményezés szóban a nevelőtestületi értekezleten
- a döntés elfogadása

A program nyilvánossága, kihirdetése:

A program az intézmény partnerei, illetve minden érdeklődő számára elérhető és megtekinthető az intézményvezető irodában, az intézmény közzétételi listáján.

ZÁRADÉK

A Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha nevelőtestülete megvitatta és 100 %-os arányban elfogadta.

A Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha Szülői Szervezete a Berzencei Szent Antal Óvoda, Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Programját véleményezte és elfogadta.

Kelt.:

SZMK Elnöke

igazgató

Jóváhagyta: **Berzence Nagyközség Önkormányzata**

Kelt.:

Aláírás